KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS
KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

UAB „KLAIPĖDOS AUTOBUSŲ PARKAS“ VEIKLOS AUDITO ATASKAITA

2018 m. kovo 27 d. Nr. KAT16-(4.2)-2

Klaipėda

Su audito ataskaita galima susipažinti
Klaipėdos miesto savivaldybės interneto puslapyje
www.klaipeda.lt

TURINYS

SANTRAUKA 2
IŠVADOS 3
REKOMENDACIJOS 5
ĮŽANGA 6
AUDITO REZULTATAI 9
1. Strateginių veiklos planų įgyvendinimas 9
2. Žmogiškųjų išteklių sąnaudos 12
3. Bendrovės valdymas turi trūkumų, nepakankama vidaus kontrolė 15
3.1. Prekių, paslaugų ir darbų įsigijimai vykdomi, neužtikrinant skaidraus ir racionalaus tam skirtų lėšų naudojimo 15
3.2. Darbo organizavimo procesas ir žmogiškųjų išteklių naudojimas nėra pakankamai reglamentuotas ir kontroliuojamas 18
3.3. Bendrovės generalinė direktorė nesilaikė reikalavimų dėl viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo 21
3.4. Bendrovės vadovai neskatinami efektyvesnei ir rezultatyvesnei veiklai – jų darbo užmokestis nesiejamas su veiklos rezultatais 22
3.5. Išorinė reklama ant autobusų įrengiama neturint leidimo 23
4. Bendrovės finansiniai santykiniai rodikliai rodo nepakankamą veiklos efektyvumą 23
4.1. Bendrovės pelningumo rodikliai 24
4.2. Bendrovės mokumo-likvidumo rodikliai 25
4.3. Bendrovės veiklos efektyvumo rodikliai 26
4.4. Bendrovės finansinio stabilumo vertinimas 27
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS 29
PRIEDAI 30

SANTRAUKA

Uždaroji akcinė bendrovė „Klaipėdos autobusų parkas“ yra Klaipėdos miesto savivaldybės kontroliuojama įmonė, kurios 100 proc. akcijų nuosavybės teise priklauso Klaipėdos miesto savivaldybei (toliau – Savivaldybė). Bendrovės, kurių akcijos, suteikiančios daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, nuosavybės teise priklauso savivaldybei, ir kuriose savivaldybė gali paskirti daugiau kaip pusę administracijos, valdymo arba priežiūros tarnybos narių, priskiriamos savivaldybės kontroliuojamoms įmonėms. Savivaldybei nuosavybės teise priklausančių bendrovių akcijų suteikiamas turtines ir neturtines teises reglamentuoja Lietuvos Respublikos ir savivaldybės institucijų teisės aktai.

UAB „Klaipėdos autobusų parkas“ (toliau – Bendrovė) pagrindinė veikla – keleivių pervežimas miesto, priemiesčio, tolimojo ir tarptautinio susisiekimo maršrutais.

Vadovaujantis įstatais[1], Bendrovė gali užsiimti bet kokia kita veikla, kuri neprieštarauja Lietuvos Respublikos teisės aktams. Licencijuojama veikla vykdoma tik gavus visus reikalingus leidimus ir licencijas.

Kontrolinis (100 proc.) akcijų paketas sudaro galimybę Savivaldybei kontroliuoti, tikrinti ir viešinti Bendrovės veiklą. Savivaldybės tarybos sprendimu[2], Savivaldybės administracijos direktoriui pavesta įgyvendinti savivaldybės juridinio asmens dalyvio kompetencijai pagal įstatymus priskirtas turtines ir neturtines teises uždarosiose akcinėse bendrovėse ir vykdyti pareigas. Administracijos direktoriaus raštu įforminti įsakymai prilygsta visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams[3].

Bendrovės veiklos tikslai yra pelno gavimas, tenkinant gyventojų, įmonių ir organizacijų poreikį bendrovės teikiamoms paslaugoms, racionalus bendrovės turto bei kitų išteklių naudojimas, kad būtų nepažeisti akcininkų turtiniai interesai.

Bendrovėje auditas atliktas, vykdant Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2017 m. veiklos planą[4].

Audito subjektas – uždaroji akcinė bendrovė „Klaipėdos autobusų parkas“, buveinės adresas: Garažų g. 2, LT-92101 Klaipėda.

Audito tikslas – įvertinti Bendrovės veiklą ekonomiškumo, efektyvumo, ir rezultatyvumo aspektais.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar pasirinkti geriausiai tinkantys ir mažiausiai kainuojantys ištekliai nustatytiems tikslams įgyvendinti;
- ar pasiektas geriausias santykis tarp sukurtų produktų (paslaugų), rezultatų ir tam panaudotų išteklių;
- ar Bendrovės veikla atitinka galiojančius teisės aktus, ar pasiekti Bendrovės užsibrėžti tikslai ir numatyti rezultatai.

Audituojamas laikotarpis 2015 – 2016 metai ir 2017-01-01 – 2017-09-01.

---

[1] UAB „Klaipėdos autobusų parkas“ įstatai, patvirtinti Klaipėdos m. savivaldybės administracijos direktoriaus 2016-04-28 įsakymu Nr. AD1-1295.

[2] Klaipėdos m. savivaldybės tarybos 2012-05-24 sprendimas Nr. T2-153 „Dėl pavedimo Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriui įgyvendinti turtines ir neturtines teises“.

[3] Savivaldybės administracijos direktoriaus 2007-08-02 įsakymas Nr. AD1-1767 „Dėl atstovavimo savivaldybei akcinėse bendrovėse ir uždarosiose akcinėse bendrovėse taisyklių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

[4] Savivaldybės kontrolieriaus 2016-11-15 įsakymas Nr. KAT1-(1.1)- 6.

Informacija rinkta tikrinant Bendrovės pateiktus dokumentus, nagrinėjant teisės aktus, susijusius su audituojamo subjekto veikla. Audito metu įrodymai rinkti vadovaujantis nuostata, kad subjektas pateikė išsamią ir objektyvią informaciją, o pateiktų dokumentų kopijos atitinka jų originalus.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus ir TAAIS. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti ataskaitos 2 priede „Audito apimtis ir metodai".

Įvertinus audito metu surinktus įrodymus, pateikiamos audito išvados ir rekomendacijos.

IŠVADOS

1. Bendrovės valdyba buvo patvirtinusi 2015 - 2017 metų, 2016 - 2018 metų ir 2017 - 2019 metų strateginius veiklos planus, kuriuose suformuluota Bendrovės misija; numatyti pagrindiniai tikslai; nustatyti pagrindiniai uždaviniai ir priemonės; pateikta Bendrovės aplinkos, stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė; nurodytos strateginės kryptys; numatyti įmonės veiklos vertinimo kriterijai; pateikta informacija apie planuojamas investicijas bei planuojamus ūkinės – finansinės veiklos rezultatus.

Išanalizavus Bendrovės strateginiuose veiklos planuose užsibrėžtiems tikslams pasiekti numatytų konkrečių rodiklių įgyvendinimą nustatyta, kad Bendrovės užsibrėžti tikslai ir numatyti rezultatai ne visiškai įgyvendinti: 2015 – 2016 metų veiklos rezultatai teigiami, tačiau rekomenduojami veiklos rodikliai nepasiekti.

Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu sudaryta darbo grupė apsvarstė Bendrovės strateginius veiklos planus, veiklos rezultatus ir pateikė pastabas, pasiūlymus, išvadas ir rekomendacijas dėl bendrovės veiklos gerinimo, tačiau išvadose nenumatyta Bendrovės vadovų atsakomybė dėl neįgyvendintų Bendrovės užsibrėžtų tikslų ir nepasiektų veiklos rezultatų.

2. Bendrovės vidaus kontrolės sistema ne visais atžvilgiais sukurta taip, kad užtikrintų jai keliamus tikslus. Vidaus kontrolė turi trūkumų, jos priemonės nepakankamos bendrovės valdymo, personalo valdymo ir darbo organizavimo, viešųjų ir privačių interesų derinimo, turto ir lėšų valdymo, veiklos rizikos perkant prekes, paslaugas ir darbus srityse:

2.1. Bendrovės sukurtos vidaus kontrolės procedūros turto ir lėšų valdymo srityje buvo neveiksmingos ir neužtikrino, kad turtas ir lėšos būtų naudojamos ekonomiškai, efektyviai, racionaliai ir pagal teisės aktų reikalavimus – Bendrovės prekės, paslaugos, ir darbai būtų įsigyti, vykdant viešuosius pirkimus, taip, kaip reikalavo VPĮ nuostatos.

Tai, kad Bendrovės vadovas priima skirtingus sprendimus dėl prekių, paslaugų ir darbų įsigijimo vienais atvejais, vykdant viešuosius pirkimus, kitais – jų nevykdant rodo, kad vidaus kontrolė turi trūkumų ir yra nepakankama. Bendrovė ūkinės finansinės veiklos vykdymui įsigydama prekes, paslaugas ir darbus, nesivadovaujant VPĮ nuostatomis, neužtikrino skaidraus ir racionalaus tam skirtų lėšų naudojimo bei kad tinkamos rūšies ir kokybės ištekliai būtų įsigyti už mažiausią kainą (3.1).

2.2. Bendrovės valdyba nevykdė kai kurių jos kompetencijai teisės aktais priskirtų funkcijų – nesvarstė ir netvirtino pareigybių, į kurias darbuotojai priimami konkurso tvarka. Bendrovės valdybos funkcijų nevykdymas rodo nepakankamą valdybos narių požiūrį į bendrovės personalo politikos ir jos valdymo formavimą bei vidaus kontrolės trūkumus šioje srityje (3.2).

2.3. Neparengti ir/ar 7-13 metų neperžiūrimi pareigybiniai nuostatai rodo, kad vidaus kontrolės procedūros personalo valdymo ir organizavimo srityje nebuvo sukurtos, o nepakankamas ir netinkamas darbuotojo vykdomų pareigų bei atsakomybės reglamentavimas yra vienas iš veiksnių, didinančių netinkamą darbuotojų pareigų ir funkcijų atlikimo riziką. Tam, kad kiekvienas darbuotojas žinotų savo pareigas, atsakomybės ribas, o vadovaujantys darbuotojai galėtų vertinti pareigų vykdymą

kiekybiniu ir/ar kokybiniu požiūriu bei analizuoti funkcijų poreikį aktualiu laikotarpiu, turi būti tinkamai parengti kiekvienos pareigybės pareiginiai nuostatai, kuriuose būtų nustatytos šias pareigas einančių ar darbus dirbančių darbuotojų pareigos ir darbo funkcijos.

Bendrovėje sukurta ir veikianti darbo organizavimo sistema turi trūkumų. Tokiu būdu, galima teigti, kad bendrovėje žmogiškieji ištekliai buvo naudojami nepakankamai ekonomiškai ir valdomi nepakankamai efektyviai. Bendrovė galėjo atlikti tokias pačias keleivių vežimo paslaugas ir pasiekti tų pačių rezultatų, efektyviau naudojant žmogiškuosius ir finansinius išteklius – su mažesniu darbuotojų skaičiumi, atsisakant pareigybių, kurių darbo funkcijos dubliuojasi, optimizuojant darbo krūvį (3.2).

2.4. Bendrovės direktorė, eidama pareigas ir priimdama sprendimus dėl savęs pačios bei būdama Bendrovės valdybos pirmininke, dalyvaudama ir balsuodama valdybos posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi su jos pačios ar jos dukros tarnybos eiga susiję klausimai, dalyvavo priimant jai interesų konflikto situaciją keliančius sprendimus, taigi nesilaikė Įstatymo reikalavimų vengti interesų konflikto ir elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog toks konfliktas yra, o jam kilus – nusišalinti.

VTEK sprendimu pripažino, kad buvusi Bendrovės generalinė direktorė ir valdybos pirmininkė, priėmusi sprendimus, susijusius su savo pačios bei šioje bendrovėje dirbančios dukters darbo santykiais ir nuo jų nenusišalindama, pažeidė Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatas (3.3).

2.5. Bendrovės valdyba, nustatydama Bendrovės vadovui mėnesinės algos dydį, nesivadovavo Vyriausybės rekomendacijomis – nesusiejo Bendrovės vadovų mėnesinės algos dydžio su Bendrovės veiklos rezultatais: generalinio direktoriaus darbo užmokestis nustatytas, atsižvelgiant į LR Vyriausybės nustatytą minimalios mėnesinės algos dydį, tačiau visiškai nepriklauso nuo Bendrovės nustatytų tikslų įgyvendinimo bei konkrečių veiklos rezultatų (3.4).

2.6. Reklaminės veiklos subjektas UAB „Klaipėdos autobusų parkas“ audituojamu laikotarpiu vykdė reklamos veiklą, už atitinkamą sutartyje nustatytą mokestį reklamuodamas juridinius asmenis ir/ar jų teikiamas paslaugas ant autobusų, vežančių keleivius Klaipėdos miesto maršrutais, tačiau nesilaikė teisės aktų reikalavimų, reglamentuojančių išorinės reklamos įrengimo bei leidimų įrengti išorinę reklamą išdavimo tvarką – leidimo įrengti išorinę reklamą audituojamu laikotarpiu neturėjo, vietinės rinkliavos į savivaldybės biudžetą nemokėjo.

3. Bendrovės finansiniai santykiniai rodikliai rodo nepakankamą veiklos efektyvumą:

3.1. Bendrovės bendrojo pardavimo pelningumo rodiklis buvo stabilus, vidutinis (<15%) (2015 m. – 14,7 %; 2016 m. – 12,6 %); 2017 m. 9 mėn. - 16,9 % geras (>15%). Tai parodo įmonės vadovybės sugebėjimą uždirbti pelną iš pagrindinės bendrovės atliekamų paslaugų veiklos.

Grynojo pardavimo pelningumo rodiklis buvo blogas (<5 %), (2015 m. – 3,6 %; 2016 m. – 2,8 %; 2017 m. 9 mėn. – 1,7 %). Pastebima šio rodiklio mažėjimo tendencija – tai yra rimtas įspėjimas, jog paslaugų konkurencingumas mažėja ir reikalingos naujovės ir veiksmingesni verslo sprendimai. Didelis skirtumas tarp bendrojo ir grynojo pardavimo pelningumo rodiklių rodo, kad bendrovės vadovybė nesugeba optimizuoti valdymo išlaidų (4.1).

3.2. Bendrovės einamojo likvidumo koeficientas (rodiklis) buvo labai blogas (<1.0) (2015 m. – 0,58; 2016 m. – 0,56; 2017 m. 9 mėn. – 0,74). Šio rodiklio saugumo riba – jis negali būti mažesnis nei 1,2. Bendrovės einamojo likvidumo koeficientas (rodiklis) mažesnis kaip 1. Žemas rodiklio lygis reiškia, kad Bendrovėje blogai organizuotas materialinis aprūpinimas, yra problemų teikiant paslaugas ir kitų veiklos sutrikimų. Tai rodo potencialias Bendrovės finansines problemas, nepajėgumą laiku atsiskaityti su tiekėjais ir kreditoriais, vadovų negebėjimą rasti teisingą ir saugų santykį tarp trumpalaikių skolų ir trumpalaikių įsipareigojimų.

Bendrovės įsiskolinimo koeficientas (bendrasis skolų rodiklis) buvo blogas (>70 %) (2015 m. – 76,8 %; 2016 m. – 72,5 %). Tai rodo, kad Bendrovės finansinė būklė nėra gera, didelė dalis turto

įsigyta iš skolintų lėšų, parodo įmonės finansavimosi rizikingumą, žemą saugumo lygį. Tačiau pastebima šio rodiklio mažėjimo tendencija – bendrovės įsiskolinimo koeficientas 2017 m. 9 mėn. – buvo vidutinis 69,1 % (<70 %) (4.2).

3.3. Bendrovės ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis (2015 m. – 0,96; 2017 m. 9 mėn. – 0,89) buvo blogas (<1.0), o 2016 m. – 1,02 geras (>1). Ilgalaikio turto apyvartumo kitimui didžiausią įtaką turi ilgalaikio turto vertė. Apyvartumas gali sumažėti, kai Bendrovė įsigyja naujus, didesnės balansinės vertės techninius įrenginius. Vienas iš veiksnių, lėmusių mažą Bendrovės ilgalaikio turto apyvartumą 2015 metais, galėjo būti didelė 2015 m. investicijų suma į Bendrovės ilgalaikį turtą, kuri sudarė 1758648 Eur (įsigyta transporto priemonių, atlikta bendrovės administracinio pastato kapitalinė rekonstrukcija).

Bendrovės viso turto apyvartumo rodiklis buvo blogas (<1.0) (2015 m. – 0,86; 2016 m. – 0,90; 2017 m. 9 mėn. – 0,77). Tai rodo, kad Bendrovės turtas panaudojamas neefektyviai (4.3).

3.4. Bendrovės Altmano Z bankroto tikimybės rodiklis žemiau 1,1 (2015 m. – 0,2; 2016 m. – 0,1; 2017 m. 9 mėn. – 0,3) rodo, kad bankroto tikimybė didelė. Finansų srityje Bendrovė nėra visiškai saugi, todėl veikla turi būti itin prižiūrima (4.4).

REKOMENDACIJOS

1. Apsvarstyti ir numatyti poveikio priemones Bendrovės valdymo organams, kad užsibrėžti tikslai ir numatyti veiklos rezultatai būtų pasiekti (1 išvada).
2. Užtikrinti, kad Bendrovės lėšos būtų naudojamos skaidriai, racionaliai ir pagal teisės aktų reikalavimus – bendrovės vidaus teisės aktuose (Pirkimų taisyklėse) nustatyti vidaus kontrolės procedūras ir numatyti, kad visos prekės, paslaugos, ir darbai būtų įsigyti, vykdant viešuosius pirkimus, vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis (2.1 išvada).
3. Vidaus teisės aktais reglamentuoti darbo organizavimo procesus – tinkamai parengti kiekvienos pareigybės pareiginius nuostatus, kuriuose būtų nustatytos šias pareigas einančių ar darbus dirbančių darbuotojų darbo funkcijos, priimamus į darbą šių pareigybių darbuotojus pasirašytinai supažindinti su jų būsimo darbo sąlygomis (2.3 išvada).
4. Sukurti vidaus kontrolės procedūras ir užtikrinti, kad priimami į darbą darbuotojai turėtų atitinkamoms pareigoms eiti ir pareiginiuose nuostatuose nustatytoms darbo funkcijoms atlikti privalomą išsilavinimą (2.3 išvada).
5. Bendrovės valdyboje apsvarstyti ir patvirtinti pareigybes, į kurias darbuotojai priimami konkurso tvarka (2.2 išvada).
6. Bendrovės vadovų darbo užmokestį nustatyti, vadovaujantis Vyriausybės rekomendacijomis (2.5 išvada).
7. Vadovautis teisės aktų reikalavimais, reglamentuojančiais išorinės reklamos įrengimo bei leidimų įrengti išorinę reklamą išdavimo tvarką – įsigyti leidimus įrengti išorinę reklamą ant keleivinio kelių transporto priemonių (autobusų), vežančių keleivius reguliariais vietinio susisiekimo maršrutais (2. 6 išvada).

Atsižvelgiant į tai, kad buvusi Bendrovės generalinė direktorė iš pareigų atleista 2017-08-04, neteikiame rekomendacijų dėl viešųjų ir privačių interesų derinimo (2.4 išvada).

ĮŽANGA

Bendrovės pagrindinė veiklos kryptis – užtikrinti kokybišką keleivių pervežimą miesto, priemiesčio, tolimojo susisiekimo bei tarptautiniuose maršrutuose.

Bendrovė yra ribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo, kuris savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymu[5] (toliau ABĮ) ir kitais įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, galiojančiais teisės aktais bei Bendrovės įstatais, sutartimis, sudarytomis su Klaipėdos miesto savivaldybe, VŠĮ „Klaipėdos keleivinis transportas", Klaipėdos rajono savivaldybe.

Bendrovės finansiniai metai – kalendoriniai metai. Bendrovės įstatinis kapitalas yra 1902469,28 Eur, kuris padalytas į 65693 paprastąsias vardines akcijas, vienos akcijos nominali vertė yra 28,96 Eur.

Bendrovės valdymo organai yra visuotinis akcininkų susirinkimas, valdyba ir Bendrovės vadovas[1]. Vienintelis Bendrovės akcininkas yra Klaipėdos m. savivaldybė, todėl administracijos direktoriaus raštu įforminti įsakymai prilygsta visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams[3]. Bendrovės valdymo organai privalo veikti bendrovės ir jos akcininkų naudai, vadovautis įstatymais bei kitais teisės aktais, Bendrovės įstatais.[1]

Bendrovės veiklos priežiūrai atlikti yra sudarytas kolegialus organas – stebėtojų taryba iš 5 narių, kurie renkami ketverių metų laikotarpiui [6]. Šiuo metu stebėtojų tarybą sudaro 5 Savivaldybės tarybos nariai: Saulius Liekis, Vytautas Čepas, Andrej Kugmenov, Aldona Staponkienė, pirmininkas yra Savivaldybės tarybos narys Audrius Vaišvila.

Stebėtojų taryba renka kolegialų valdymo organą – valdybą iš 3 narių 4 metų laikotarpiui[7] . Šiuo metu valdybos sudaro – nepriklausomas valdybos narys Benediktas Petrauskas, Bendrovės atstovas Anicetas Zubavičius, pirmininkas[7] – Savivaldybės administracijos direktorius Saulius Budinas.

Audituojamu laikotarpiu Bendrovės direktorės pareigose nuo 1997-11-03 iki 2017-08-04 dirbo Jelizaveta Daugininkienė, vyriausiąja buhaltere nuo 2012-04-16 dirbo Laima Gailienė.

Bendrovė nuo 2015 metų užima 42,5 % Klaipėdos miesto rinkos, teikiančios keleivių pervežimo miesto maršrutais paslaugas.

Bendrovė audituojamu laikotarpiu vykdydama ūkinę veiklą, didžiąją dalį pajamų - 98,5 % gavo iš pagrindinės vykdomos veiklos – keleivių pervežimų. Pajamos iš kitos vykdytos veiklos – reklamos ant autobusų, patalpų nuomos, autoremonto paslaugų teikimo – sudarė 1,5 %. Didesniąją dalį bendrovės sąnaudų sudaro pardavimų savikaina – 85 %, tačiau reikšminga yra ir bendrųjų ir administracinių sąnaudų (administracijos darbo užmokestis, ilgalaikio turto nusidėvėjimo, draudimo, žemės nuomos mokesčio, veiklos mokesčių ir kitos bendrosios sąnaudos) dalis – 15 %. (žiūrėti 1 pav.)

---

[5] Lietuvos Respublikos 2000-07-13 Akcinių bendrovių įstatymo Nr. VIII-1835 (su vėlesniais pakeitimais) 34 straipsnio 2 dalis.

[6] Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymai „Dėl vienintelio akcininko sprendimo": 2015-05-06 Nr. AD1-1329; 2017-01-18 Nr. AD1-177.

[7] Valdybos posėdžio protokolas 2017-07-24 Nr. 1

1 pav. Pajamų ir sąnaudų struktūra, proc.

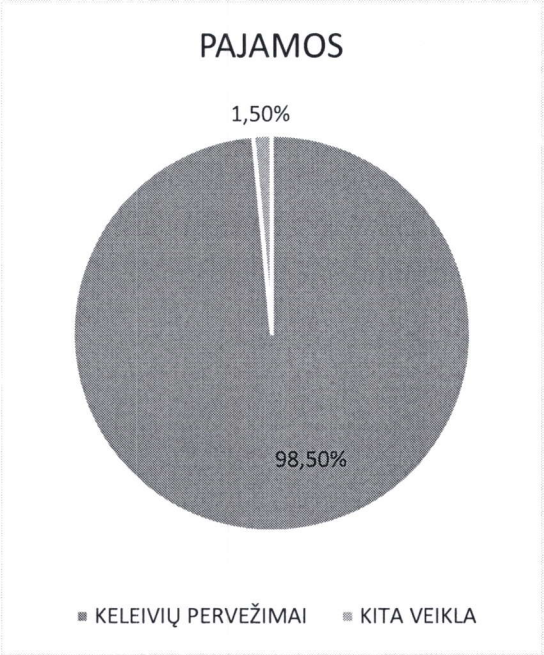

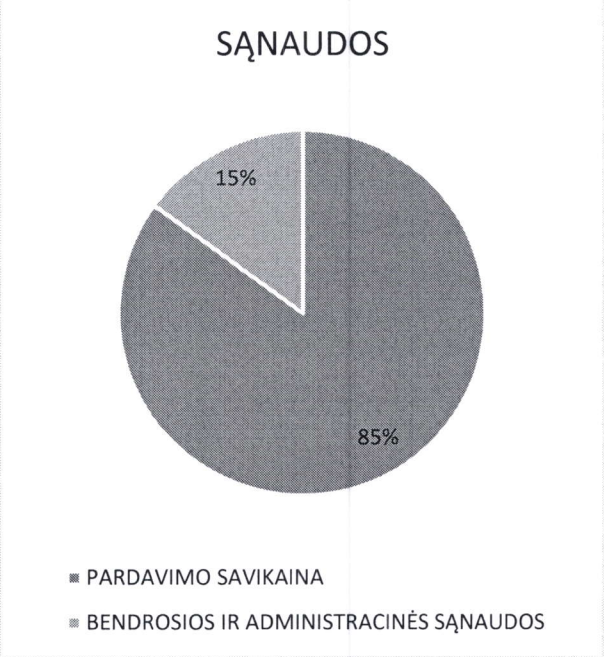

Šaltinis – Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės 2015 m.; 2016 m.; 2017 m. 9 mėn. Pelno (nuostolių) ataskaitų duomenis

Audituojamu laikotarpiu bendrovės veikla buvo pelninga (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. 2015 metų, 2016 metų ir 2017 metų 9 mėnesių finansiniai rodikliai, tūkst. Eur

Rodiklis/laikotarpis	2015 metai	2016 metai	2017 m. 9 mėnesiai
Pajamos	8040,74	7896,54	6263,29
Sąnaudos	7697,56	7635,67	6139,72
Pelnas prieš apmokestinimą	343, 18	260, 87	123, 57
Grynasis pelnas	286, 48	217, 48	105, 04

Šaltinis – Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės 2015 m.; 2016 m.; 2017 m. 9 mėn. Pelno (nuostolių) ataskaitų duomenis

UAB „Klaipėdos autobusų parkas“ pajamos 2016 metais, lyginant su 2015 metais sumažėjo 2 %, pajamų sumažėjimą lėmė pardavimo pajamų iš pagrindinės vykdomos veiklos – keleivių pervežimų – sumažėjimas.

Bendrovės sąnaudos 2016 metais, lyginant su 2015 metais sumažėjo 1 %, sąnaudų sumažėjimui įtakos turėjo bendrųjų ir administracinių sąnaudų (ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo, žemės nuomos mokesčio, draudimo sąnaudų ir kt.) mažėjimas.

UAB „Klaipėdos autobusų parkas“ 2016 metais bendrasis pelnas[8], lyginant su 2015 metais sumažėjo 16 %; grynasis pelnas[9] sumažėjo 24 % (žiūrėti 2, 3, 4 pav.).

[8] Bendrasis pelnas (nuostoliai) – pardavimo pajamų ir pardavimo savikainos skirtumas
[9] Grynasis pelnas (nuostoliai) – visų pajamų ir visų sąnaudų skirtumas

2 pav. Pardavimo pajamų ir kitos veiklos rezultatų pokyčiai, tūkst. Eur

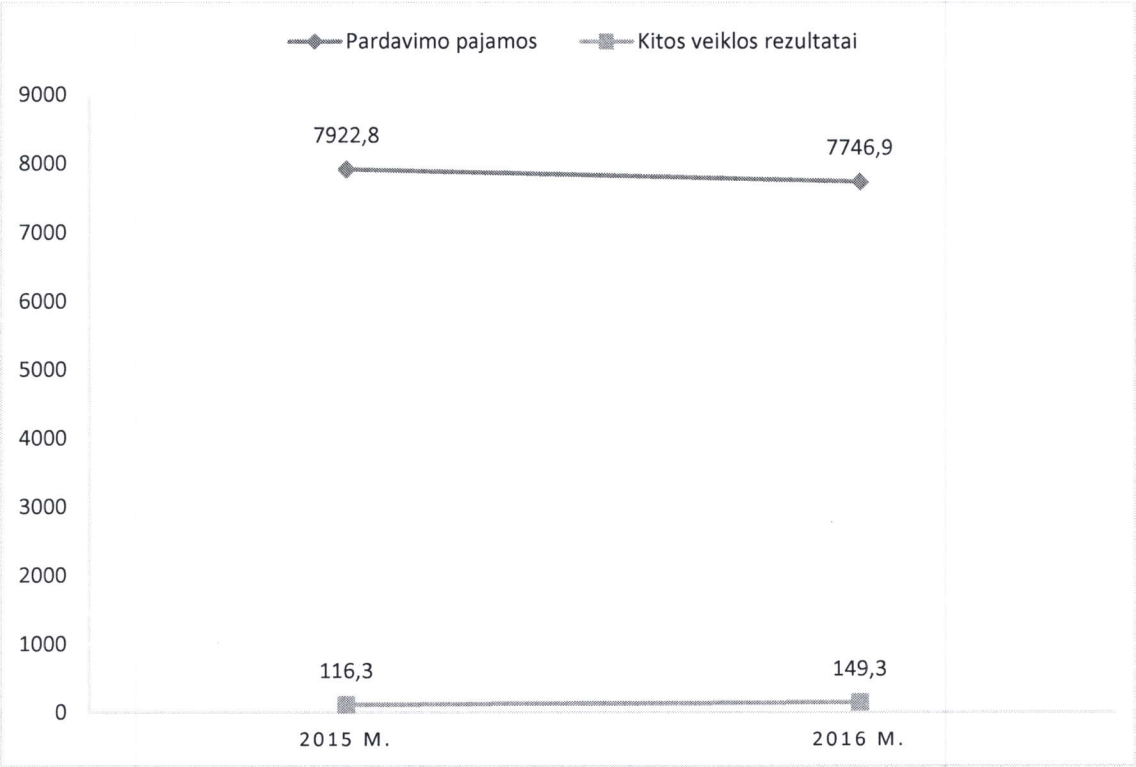

Šaltinis – Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės 2015 m.; 2016 m. Pelno (nuostolių) ataskaitų duomenis

3 pav. Sąnaudų pokyčiai, tūkst. Eur

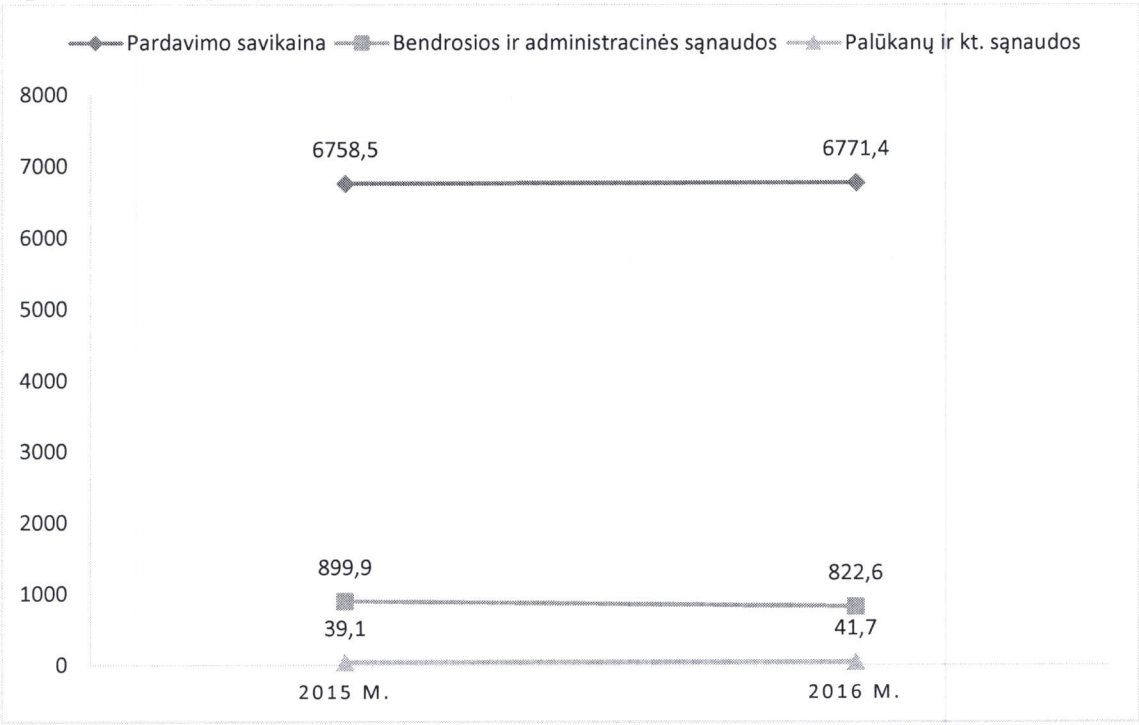

Šaltinis – Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės 2015 m.; 2016 m. Pelno (nuostolių) ataskaitų duomenis

4 pav. Bendrojo pelno (nuostolių) ir grynojo pelno (nuostolių) pokyčiai, tūkst. Eur

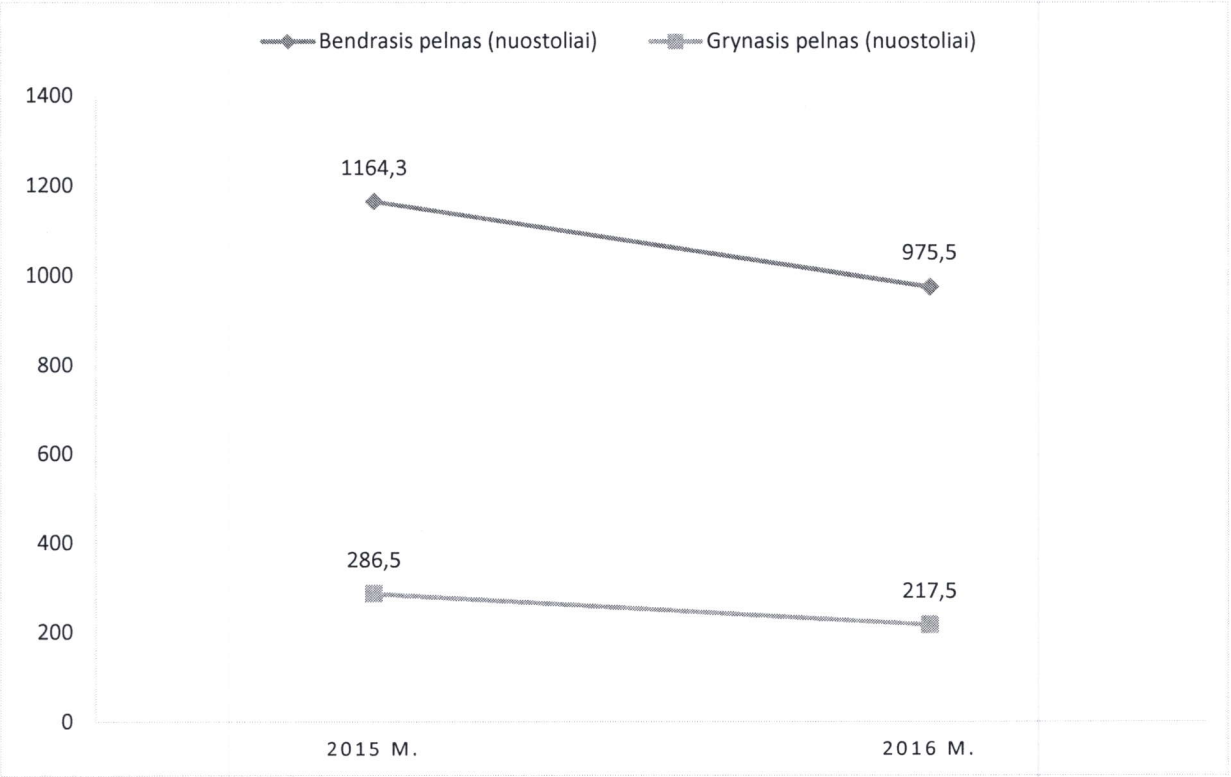

Šaltinis – Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės 2015 m.; 2016 m. Pelno (nuostolių) ataskaitų duomenis

AUDITO REZULTATAI

1. Strateginių veiklos planų įgyvendinimas

Strateginis planavimas – procesas, kurio metu nustatomos veiklos kryptys ir būdai vykdyti organizacijos misiją, pasiekti numatytus tikslus ir rezultatus, veiksmingai panaudojant finansinius, materialinius ir žmogiškuosius išteklius. Savivaldybės kontroliuojamos įmonės turi turėti aiškius strateginius planus, kurie būtų komunikacijos tarp savivaldybės ir įmonių valdybų bei vadovų priemonė. Strategijose įmonės turi nurodyti kryptis, kuriomis plėtos savo veiklą, ilgalaikius ir trumpalaikius tikslus bei konkrečius rodiklius, kuriais bus matuojami siekiami tikslai. Plane, be tikslų ir rodiklių, turi būti nurodyta strateginių projektų įtaka įmonės vertei, jų finansavimo šaltiniai, įmonės aplinkos analizė, turimi ištekliai ir kt.

ABĮ įtvirtinta nuostata, sukurianti prielaidas rezultatyviam įmonių valdymui, orientuotam į tikslų pasiekimą – valdybai nustatyta pagrindinė atsakomybė už įmonės veiklos rezultatus, ji turi būti atskaitinga savininkams ir veikti taip, kad siektų pačių geriausių rezultatų, numatyta pareiga svarstyti ir tvirtinti įmonės veiklos strategiją, analizuoti ir vertinti įmonės vadovo pateiktą medžiagą apie įmonės veiklos strategijos įgyvendinimą ir įmonės veiklos organizavimą.

Strateginiu veiklos planu turėtų būti siekiama efektyvios veiklos ir gerų rezultatų. Bendrovės veiklos rezultatyvumą galima įvertinti analizuojant Bendrovės strateginiame veiklos plane užsibrėžtiems tikslams pasiekti numatytų konkrečių rodiklių įgyvendinimą.

Audito metu buvo vertinami Bendrovės 2015-2017 m.; 2016-2018 m.; 2017-2019 m. strateginiai veiklos planai ir jų įgyvendinimo 2015 - 2016 metų ataskaitos.

Savivaldybės taryba patvirtino[10] Savivaldybės įmonių, viešųjų įstaigų ir uždarųjų akcinių bendrovių, kurių dalyvė yra, strateginių veiklos planų rengimo rekomendacijas, kuriomis reglamentuota strateginių veiklos planų struktūra, jų rengimo bei atsiskaitymo už vykdymo rezultatus tvarka bei pavyzdines finansinio veiklos plano formas[11].

Bendrovės valdybos patvirtintuose[12] Bendrovės 2015 - 2017 m.; 2016 - 2018 m.; 2017 - 2019 m. strateginiuose veiklos planuose suformuluota misija – užtikrinti Klaipėdos miesto gyventojų judėjimą mieste, priemiestyje ir tarpmiestiniuose maršrutuose. Numatyti pagrindiniai tikslai– užtikrinti kokybišką keleivių pervežimą miesto, priemiesčio, tolimojo susisiekimo bei tarptautiniuose maršrutuose, siekti įmonės veiklos eksploatacinių ir ekonominių rodiklių teigiamos dinamikos, gerinti Bendrovės turto ir transporto priemonių kokybę. Nustatyti pagrindiniai uždaviniai ir priemonės. Atlikta ir pateikta Bendrovės aplinkos analizė, stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė. Nurodytos strateginės kryptys (paslaugų, kainų, personalo strategija), numatyti įmonės veiklos vertinimo kriterijai. Pateikta informacija apie planuojamas investicijas bei planuojamus ūkinės – finansinės veiklos rezultatus.

Audito metu, išnagrinėjus Bendrovės strateginių veiklos planų įgyvendinimo 2015 m. - 2016 m. ataskaitose nurodytas, bendrovės vadovybės prognozuotas ir faktines investicijas, finansavimo lėšų šaltinius; prognozuotas ir faktines pajamas, sąnaudas bei veiklos rezultatus, nustatyta, kad:

1. Įgyvendinant 2015 - 2017 metų investicinius projektus, bendra 2015 m. Bendrovės investicijų suma sudarė 1758648 Eur, iš jų: nuosavos lėšos – 529758 Eur; 1228890 Eur – banko paskolos, lizingai bei 232773 eurais viršijo planuotą investicijų sumą. 2015 m. Bendrovė įsigijo – 14 transporto priemonių (13 vnt. miesto tipo autobusų ir 1 vnt. tarpmiestinio tipo autobusų) už 565000 Eur (buvo planuota įsigyti 11 vnt. už 388000 Eur); kompiuterinių programų už 4550 Eur (planuota už 5792 Eur); mašinų ir įrengimų, kitos įrangos, prietaisų, įrankių, įrenginių 5140 Eur (planuota už 75970 Eur); atliko bendrovės administracinio pastato kapitalinę rekonstrukciją už 1183958 Eur (planuota už 1056113 Eur).

Bendrovė, 2015 m. vykdydama ūkinę veiklą, gavo 8040739 Eur pajamų (668 Eur daugiau, nei planuota), iš jų 98,5 % iš pagrindinės veiklos – keleivių pervežimų; patyrė 7697564 Eur išlaidų (325396 Eur mažiau, nei planuota) – pagrindinė išlaidų sumažėjimo priežastis buvo dyzelino kainos kritimas iki 16 %. 2015 m. Bendrovės ūkinės finansinės veiklos rezultatas prieš apmokestinimą buvo 343175 Eur pelno, pelno mokestis 56693 Eur, grynasis pelnas po pelno mokesčio sudarė 286482 Eur.

2. Įgyvendinant 2016 - 2018 metų investicinius projektus, bendra 2016 m. Bendrovės investicijų suma sudarė suma sudarė 633489 Eur, iš jų: nuosavos lėšos - 300135 Eur; 333354 Eur – banko paskolos, lizingai bei buvo 307511 eurų mažesnė, nei planuota investicijų suma. 2016 m. Bendrovė įsigijo – 13 transporto priemonių (11 vnt. miesto tipo autobusų ir 2 vnt. tarpmiestinio tipo autobusų) už 563000 Eur (3 vnt. ir 198000 Eur mažiau nei planuota - buvo planuota įsigyti 16 vnt. už 761000 Eur); kompiuterinių programų už 2232 Eur (planuota už 8000 Eur); mašinų ir įrengimų,

---

[10] Klaipėdos m. savivaldybės tarybos 2011-11-24 sprendimas Nr. T2-373.

[11] Klaipėdos m. savivaldybės administracijos direktoriaus 2011-12-12 įsakymas Nr. AD1-2494 „Dėl pavyzdinių finansinio veiklos plano formų patvirtinimo“

[12] Bendrovės valdybos posėdžių protokolai: 2015-05-21 Nr. 1; 2016-04-05 Nr. 5; 2017-04-24 Nr.16.

kitos įrangos, prietaisų, įrankių, įrenginių 15274 Eur (planuota už 12000 Eur); atliko bendrovės remonto dirbtuvių rekonstrukciją, administracinio pastato teritorijos renovaciją už 52983 Eur (planuota už 160000 Eur).

Bendrovė, 2016 m. vykdydama ūkinę veiklą, gavo 7896539 Eur pajamų (61390 Eur mažiau, nei planuota), iš jų 98,5 % iš pagrindinės veiklos – keleivių pervežimų (lyginant su 2015 metais, 2016 metais pajamos sumažėjo 2 %); patyrė 7635672 Eur išlaidų (91347 Eur mažiau, nei planuota); lyginant su 2015 metais, 2016 metais išlaidos sumažėjo 1 % – pagrindinė išlaidų sumažėjimo priežastis buvo dyzelino kainos kritimas iki 12 %. 2016 m. Bendrovės ūkinės finansinės veiklos rezultatas prieš apmokestinimą buvo 260867 Eur pelno (lyginant su 2015 m., 2016 metais šis pelnas sumažėjo 82308 Eur); pelno mokestis 43383 Eur, grynasis pelnas po pelno mokesčio sudarė 217484 Eur.

Administracijos direktoriaus įsakymu [13] sudaryta darbo grupė posėdžiuose [14] apsvarstė Bendrovės 2015-2017 m.; 2016-2018 m.; 2017-2019 m. strateginius veiklos planus, 2015 m.; 2016 m. veiklos rezultatus bei Savivaldybės administracijos direktoriui ir Bendrovės vadovui pateikė strateginių veiklos planų svarstymų pastabas, pasiūlymus, išvadas ir rekomendacijas dėl bendrovės veiklos gerinimo[15]. Darbo grupė, atlikusi Bendrovės strateginių veiklos planų ir veiklos rezultatų vertinimą[17], nustatė, kad 2015 m. veiklos rezultatai teigiami, tačiau rekomenduojami nėra pasiekti. 2016 m. veiklos rezultatai teigiami, blogesni, nei ankstesniais metais, rekomenduojami veiklos rodikliai nepasiekti.

Bendrovės vadovui darbo grupė rekomendavo: siekti regioninės plėtros; siekti turimą remonto bazės potencialą išnaudoti pajamų uždirbimui, teikiant paslaugas išoriniam vartotojui arba optimizuoti. siekiant mažinti įmonės kaštus, tenkančius remonto bazės išlaikymui; sudaryti įmonės veiklos viešinimo programą; siekti, kad bendrovės strateginiai planai būtų sudaromi ir įgyvendinami, pilnai atsižvelgiant į miesto strateginius planus; užtikrinti, kad rinkos paklausos pasikeitimas būtų sutartiniais santykiais sureguliuotas sudarnios viešojo transporto sistemos užtikrinimą įgyvendinančia įstaiga, o neišnaudojamas turtas būtų pakeistas pagal poreikius; ieškoti sprendimų, kaip pasiekti rekomenduojamus finansinius rodiklius; ieškoti resursų ir planuoti didinti autobusų vairuotojų atlyginimus; optimizuoti įmonės valdymo struktūrą, valdomą turtą ir išteklius[17].

Audito metu Bendrovei pateiktas paklausimas[16] dėl informacijos pateikimo, ar audituojamu laikotarpiu buvo atsižvelgta į darbo grupės teiktas pastabas, pasiūlymus bei kas buvo padaryta, įgyvendinant rekomendacijas dėl bendrovės veiklos gerinimo.

Bendrovės generalinis direktoriaus raštu [17] pateikė informaciją, kad Bendrovė atkreipė dėmesį į rekomendacijas ir priėmė sprendimus: autobusų parko teritorija išnuomota – 98 %; remonto bazės kaštai – peržiūrėta remonto bazės struktūra ir atleisti 6 darbuotojai; turimų ilgų ir trumpų autobusų skaičius atitinka sutartyje su VŠĮ "Klaipėdos keleivinis transportas" keliamus reikalavimus; su autobusų parko vairuotojais yra pravedami pokalbiai apie elgesio ir etiketo kultūrą, taip pat mokymai – streso valdymas, bendravimas su neįgaliais, visi vairuotojai aprūpinti vieninga uniforma".

---

[13] Savivaldybės administracijos direktoriaus 2015-06-01 įsakymas Nr. AD1-1626 „Dėl darbo grupės sudarymo" (su vėlesniais pakeitimais).

[14] Darbo grupės posėdžių pasitarimų protokolai: 2015-10-16 Nr. ADM1-221; 2016-10-16 Nr. ADM1-230; 2016-11-14 Nr. ADM1-271; 2017-07-13 Nr. ADM1-201.

[15] Raštai: 2015-11-05 Nr. VS-6519; 2015-11-16 Nr. (11.38.)-MD3-1395; 2016-11-03 Nr. VS-6004; 2016-11-23 Nr. (4.36.)-R2-3239; 2017-10-16 Nr. 6096; 2017-10-26 Nr. (4.76.)-R2-3009).

[16] Tarnybos 2017-11-21 raštas, pateiktas elektroniniu būdu.

[17] Bendrovės generalinio direktoriaus 2017-11-29 raštas Nr. 841 „Dėl informacijos pateikimo"

Nustatyta, kad audituojamu laikotarpiu Bendrovės valdyba buvo patvirtinusi 2015 - 2017 m.; 2016 - 2018 m.; 2017 - 2019 m. strateginius veiklos planus, kuriuose suformuluota Bendrovės misija; numatyti pagrindiniai tikslai; nustatyti pagrindiniai uždaviniai ir priemonės; pateikta Bendrovės aplinkos, stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė; nurodytos strateginės kryptys; numatyti įmonės veiklos vertinimo kriterijai; pateikta informacija apie planuojamas investicijas bei planuojamus ūkinės – finansinės veiklos rezultatus.

Išanalizavus Bendrovės strateginiuose veiklos planuose užsibrėžtiems tikslams pasiekti numatytų konkrečių rodiklių įgyvendinimą nustatyta, kad Bendrovės užsibrėžti tikslai ir numatyti rezultatai ne visiškai įgyvendinti: 2015 – 2016 metų veiklos rezultatai teigiami, tačiau rekomenduojami veiklos rodikliai nepasiekti.

Iškėlus Bendrovei tikslus, Savivaldybė (100 proc. akcijų savininkė) turi kontroliuoti, kad jų būtų siekiama, ir numatyti valdymo organų atsakomybę, jeigu jų nebūtų pasiekta. Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu sudaryta darbo grupė apsvarstė Bendrovės strateginius veiklos planus, veiklos rezultatus ir pateikė pastabas, pasiūlymus, išvadas ir rekomendacijas dėl bendrovės veiklos gerinimo, tačiau išvadose nenumatyta Bendrovės vadovų atsakomybė dėl neįgyvendintų Bendrovės užsibrėžtų tikslų ir nepasiektų veiklos rezultatų.

Bendrovė kartu su Savivaldybe turėtų apsvarstyti ir numatyti poveikio priemones valdymo organams, kad užsibrėžti tikslai ir numatyti veiklos rezultatai būtų pasiekti.

2. Žmogiškųjų išteklių sąnaudos

Bendrovės darbai, darbuotojų bei vadovų ir tarnautojų pareigos tarifikuojamos, tai yra priskiriamos vienai ar kitai kvalifikacinei kategorijai ar darbų sudėtingumo grupei, vadovaujantis tipiniais darbų, profesijų ir pareigų tarifiniais kvalifikaciniais reikalavimais, kitais norminiais aktais ir pareiginiais nuostatais.

Bendrovės darbuotojų, tarnautojų, specialistų ir vadovų darbo apmokėjimui taikoma laikinė, laikinė-premijinė apmokėjimo sistema, vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais, poįstatyminiais aktais, kolektyvine sutartimi [18] ir kitais lokaliniais aktais. Darbuotojų darbo užmokestis apskaičiuojamas pagal generalinio direktoriaus įsakymais patvirtintus darbuotojų darbo apmokėjimo nuostatus[19]. Darbuotojo darbo užmokestis susideda iš pagrindinio ir papildomo darbo užmokesčio:

– pagrindinis darbo užmokestis (valandinis, mėnesinė alga), tai valandinis tarifinis atlygis ar mėnesinė tarifinė alga ir premijos, mokamos už apmokėjimo nuostatuose nustatytus rodiklius;

– papildomas darbo užmokestis, tai priedai ir priemokos už atliktą darbą pagal iš anksto nustatytus rodiklius.

Bendrovėje audituojamu laikotarpiu dirbo vidutiniškai 264 - 270 darbuotojų, iš jų: įrengimų, mašinų operatoriai bei surinkėjai (vairuotojai) – 169 - 175 (62-66 %); administracijos darbuotojai (vadovai, specialistai, technikai, jaunesnieji specialistai, tarnautojai) – 32 - 37 (12-14 %.); autobusų stoties darbuotojai (AS dispečeriai, informatoriai, bagažo ir siuntų priėmėjai-išdavėjai, bilietų kasininkai) – 16 - 19 (6-7 %.), kiti darbuotojai (kvalifikuoti darbininkai ir amatininkai, nekvalifikuoti darbininkai) – 39 - 45 (15-17 %) (žr. 5 pav.).

---

[18] UAB „Klaipėdos autobusų parkas“ kolektyvinė sutartis (patvirtinta darbuotojų konferencijoje protokolais: 2014-03-25 Nr. 2; 2016-04-26 Nr. 1)

[19] UAB „Klaipėdos autobusų parkas“ generalinio direktoriaus įsakymai: 2014-03-20 Nr. 10; 2016-04-29 be Nr.

5 pav. Darbuotojų skaičiaus pasiskirstymas pagal pareigybes, procentais

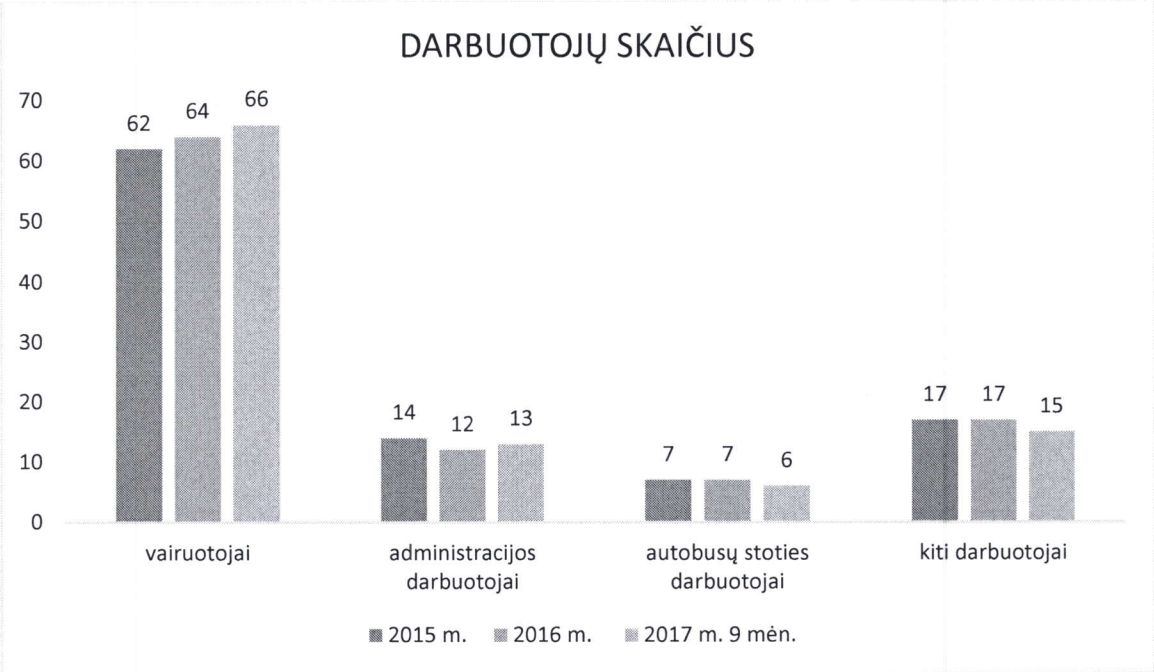

Šaltinis – Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės bendrųjų reikalų skyriaus vadovo pateiktus duomenis

UAB „Klaipėdos autobusų parkas“ audituojamu laikotarpiu įrengimų, mašinų operatoriai bei surinkėjų (vairuotojų) darbo užmokestis – tiesioginės darbo užmokesčio sąnaudos – sudarė 63-64 % visų bendrovės darbo užmokesčio sąnaudų, likusi dalis (36-37 %) – netiesioginės darbo užmokesčio sąnaudos, iš jų: administracijos darbuotojų darbo užmokestis – 9-10 %; autobusų stoties darbuotojų – 6-7%, kitų darbuotojų – 20-22 % (žr. 6, 7 paveikslus).

6 pav. Tiesioginio ir netiesioginio darbo užmokesčio sąnaudų pasiskirstymas, proc.

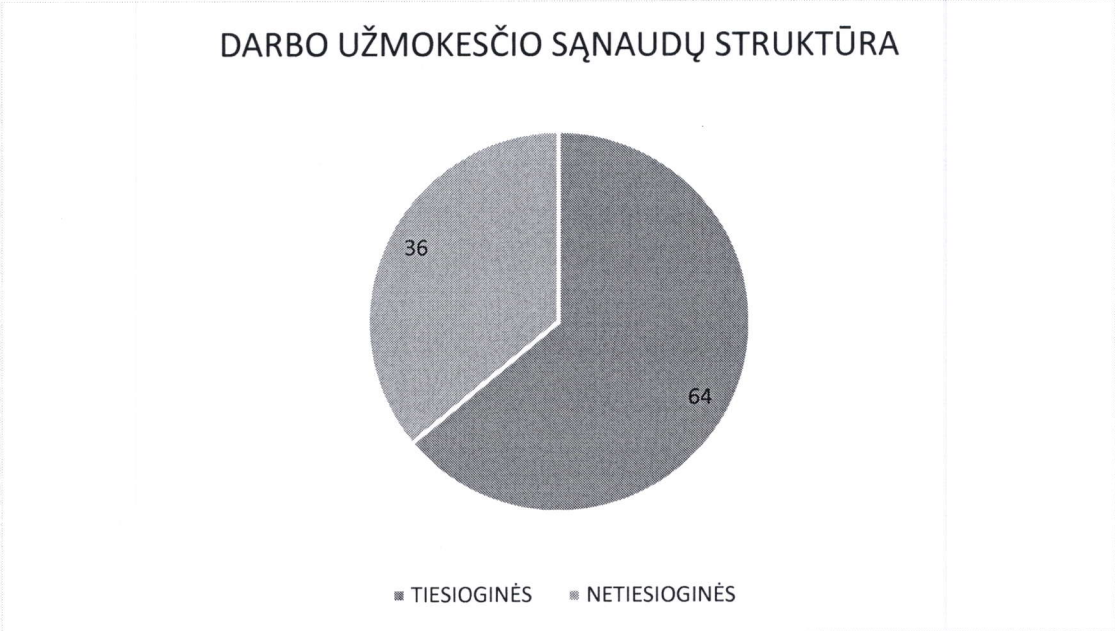

Šaltinis – Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės 2015 m.; 2016 m.; 2017 m. 9 mėn. apskaitos registrų duomenis

7 pav. Darbo užmokesčio sąnaudų pasiskirstymas pagal darbuotojų pareigybes, procentais

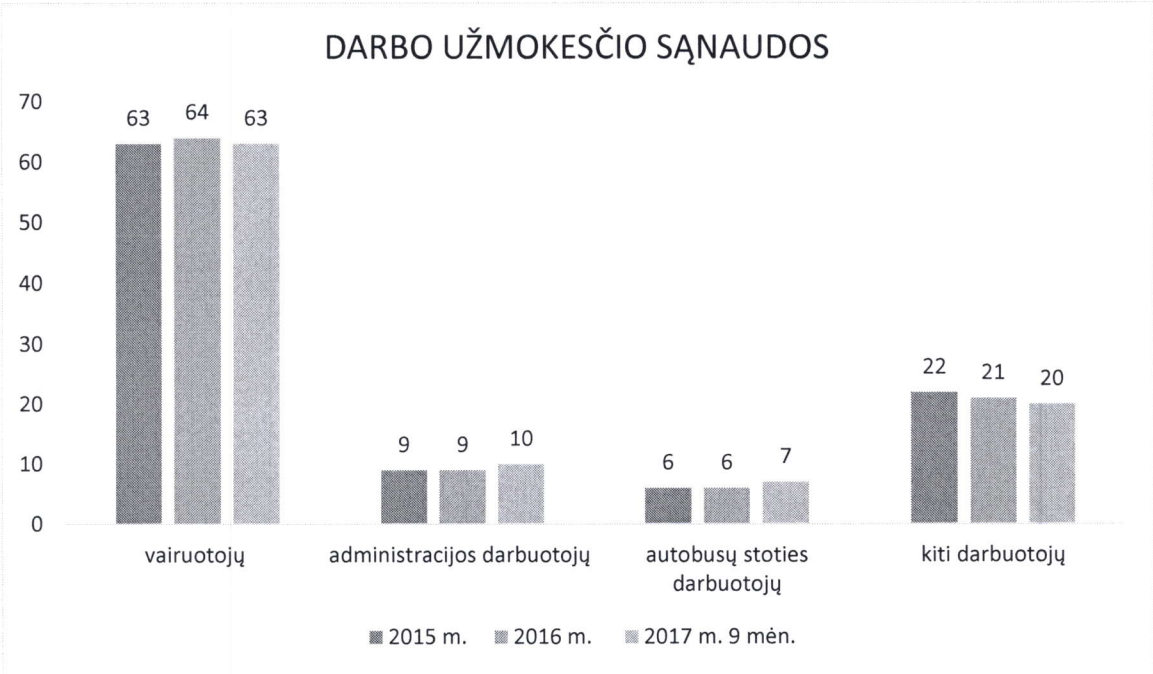

Šaltinis - Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės 2015 m.; 2016 m.; 2017 m. 9 mėn. apskaitos registrų duomenis

Vairuotojų ir kitų darbuotojų skaičius ir darbo užmokesčio sąnaudos pasiskirstę proporcingai. Audituojamu laikotarpiu vairuotojų skaičius bendrovėje sudarė vidutiniškai 64 % visų darbuotojų, jų darbo užmokesčio sąnaudos – 63 %, kitų darbuotojų skaičius vidutiniškai sudarė 36 % visų darbuotojų, o jų darbo užmokesčio sąnaudos – 37 % visų darbo užmokesčio sąnaudų. Audito metu išanalizavus vidutinį sąlyginį Bendrovės darbuotojų priskaičiuotą (bruto) darbo užmokestį ir palyginus su statistiniais šalies[20] priskaičiuoto darbo užmokesčio duomenimis, nustatyta, kad Bendrovėje vyrauja 14-22 proc. didesnis darbo užmokestis nei vidutinis statistinis šalies darbo užmokestis pagal visus šalies ūkio sektorius. Audituojamu laikotarpiu Bendrovės darbuotojų (be vadovų) darbo užmokestis buvo 8-16 procentais didesnis nei šalies vidutinis statistinis darbo užmokestis (žr. 2 lentelę).

Bendrovės 2015 - 2016 metų ir 2017 m. II ketvirčio darbo užmokesčio palyginimas su šalies darbo užmokesčiu

2 lentelė

Darbuotojų grupės	Vidutinis darbo užmokestis, EUR								
	*Bendrovės darbuotojų**			*Vidutinis statistinis šalies darbo užmokestis*[20]			*Bendrovės vidutinio darbo užmokesčio palyginimas su vidutiniu statistiniu šalies darbo užmokesčiu, proc.*		
	2015 m.	2016 m.	2017 m. 2 ketv.	*2015 m.*	*2016 m.*	*2017 m. 2 ketv*	*2015 m.*	*2016 m.*	*2017 m. 2 ketv.*
Bendras	870	882	955	714,10	770,80	838,70	22	14	14
Be vadovų	828	838	908				16	9	8

**Bendrovės duomenimis*

[20] interaktyvu 2017-10-27, https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=4309d917-51b9-4b7a-b0a8acd053012f3a#/

3. Bendrovės valdymas turi trūkumų, nepakankama vidaus kontrolė

Vidaus kontrolė – juridinio asmens vadovo sukurta visų kontrolės rūšių sistema, kuria siekiama užtikrinti juridinio asmens veiklos teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą, rezultatyvumą ir skaidrumą, strateginių ir kitų veiklos planų įgyvendinimą, turto apsaugą, informacijos ir ataskaitų patikimumą ir išsamumą, sutartinių ir kitų įsipareigojimų tretiesiems asmenims laikymąsi bei su visa tuo susijusių rizikos veiksnių valdymą.

Vadovybė ir darbuotojai turi būti tokios kompetencijos, kad galėtų suprasti vidaus kontrolės organizavimo, įgyvendinimo, palaikymo ir tobulinimo svarbą, nes kiekvienas subjekto darbuotojas dalyvauja vidaus kontrolės kūrime ir jos veikloje, turėdamas nustatytas pareigas ir atsakomybę.

Siekiant įvertinti informaciją apie auditui aktualią bendrovės vidaus kontrolės aplinką, nustatyti ar bendrovė įdiegė reikiamas vidaus kontrolės procedūras, kurios turėjo padėti jai vykdyti veiklą ekonomiškai, efektyviai ir rezultatyviai, buvo susipažinta su bendrovės vidaus teisės aktais ir įvairiomis bendrovės patvirtintomis tvarkomis ir taisyklėmis, kuriose dokumentuotos vidaus kontrolės procedūros veiklos planavimo ir valdymo, valdymo organizacinės struktūros, personalo valdymo, lėšų ir turto valdymo, turto naudojimo ir apsaugos srityje bei apibendrinti ir įvertinti subjekto atsakymai į pateiktą klausimyną apie vidaus kontrolę ir kontrolės procedūras.

Audito metu nustatyta, kad bendrovės vidaus kontrolės sistema ne visais atžvilgiais sukurta taip, kad užtikrintų jai keliamus tikslus. Vidaus kontrolė turi trūkumų, jos priemonės nepakankamos bendrovės valdymo, personalo valdymo ir darbo organizavimo, viešųjų ir privačių interesų derinimo, turto ir lėšų valdymo, veiklos rizikos perkant prekes, paslaugas ir darbus srityse.

3.1. Prekių, paslaugų ir darbų įsigijimai vykdomi, neužtikrinant skaidraus ir racionalaus tam skirtų lėšų naudojimo

Turto valdymas – tikslinga įmonės turimo turto, išteklių valdymo veikla, siekiant užtikrinti ekonomiškai sėkmingą įmonės veiklą, didinti pajamingumą ir pelningumą.

Pirkimų tikslas – nusipirkti tai, ko reikia organizacijai, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas, tai yra, įsigyti numatytoms ir atliekamoms funkcijoms būtinas prekes, paslaugas ar darbus, už įprastinę kainą, kurią mokėtų kiekvienas racionalus fizinis ar juridinis asmuo.

Audito metu išteklių valdymo ir naudojimo procesai Bendrovėje vertinti efektyvumo, ekonomiškumo ir racionalumo aspektais, efektyvumą traktuojant kaip išteklių naudojimą, uždirbant pajamas iš pagrindinės ar kitos veiklos, ekonomiškumą ir racionalumą – kaip teikiamų paslaugų apimties ir kokybės išlaikymą su mažiausiomis sąnaudomis bei laikantis teisės aktų reikalavimų.

Bendrovė audituojamu laikotarpiu nelaikė savęs perkančiąja organizacija ir Pirkimus vykdė nesivadovaudama Viešųjų pirkimų įstatymo[21] (toliau VPĮ) nuostatomis, pagal Bendrovės patvirtintas „Pirkimų taisykles“[22], kuriose nurodyta, kad atsižvelgiant į VPĮ įstatyme įtvirtintą specialiąją teisės normą[23], bendrovės pirkimams taikoma išimtis.

Pagal VPĮ nuostatas [24], kad UAB „Klaipėdos autobusų parkas“ galėtų pakliūti į išimtį ir nevykdyti viešųjų pirkimų kaip subjektas, veikiantis transporto srityje, kuriam būtų įstatymas

---

[21] Lietuvos Respublikos 1996-08-13 Viešųjų pirkimų įstatymas Nr. I-1491 (su vėlesniais pakeitimais).

[22] Bendrovės „Pirkimų taisyklės“, patvirtintos generalinio direktoriaus įsakymais: 2008-12-08; 2015-08-07 Nr. 37; 2017-08-31 Nr.44

[23] Lietuvos Respublikos 1996-08-13 Viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 (su vėlesniais pakeitimais) 70 str. 2 d. 4 p.

[24] Lietuvos Respublikos 1996-08-13 Viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 (su vėlesniais pakeitimais) 10 str. 3 d. 7 p.

netaikomas, Bendrovė privalo neturėti jokių išimtinių teisių teikdama paslaugas ir veikti tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir kiti vežėjai. Vien tai, kad Bendrovė galėtų pasinaudoti VPĮ numatyta išimtimi ir nevykdyti viešųjų pirkimų kaip subjektas, veikiantis transporto srityje, dar nereiškia, kad subjektas kartu neatitinka ir VPĮ nustatytų kriterijų[25], pagal kuriuos Bendrovei pripažintinas perkančiosios organizacijos statusas. Jeigu Bendrovė kartu atitinka ir VPĮ įvardintus kriterijus, tokiu atveju, subjektas turėtų vykdyti viešuosius pirkimus tiems pirkimo objektams, kurie būtų skirti ne komunaliniam, o klasikiniam sektoriui.

Audito metu, pagal Bendrovės ir Savivaldybės administracijos pateiktus dokumentus nustatyta, kad UAB „Klaipėdos autobusų parkas" ir ją kontroliuojančios, 100 procentų bendrovės akcijų turinčios Klaipėdos miesto savivaldybės sandoriai, tai:

- Savivaldybės tarybos sprendimu [26] suteikta garantija (Savivaldybės 2016-12-31 Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje nurodytas suteiktos garantijos dėl paskolų likutis 2016-12-31 – 146,73 tūkst. Eur) kredito gavėjo – UAB „Klaipėdos autobusų parkas" prievolių pagal ilgalaikę sutartį įvykdymo užtikrinimui, pagal kurią Bendrovei 6 metų terminui suteiktas 12 vnt. naujų žemagrindžių, vienaukščių miesto tipo autobusų, eksploatacijai naudojančių suspaustas gamtines dujas, įsigijimui pagal projektą „Klaipėdos miesto autobusų parko atnaujinimas".

- Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu[27] nustatyta ir Bendrovei Savivaldybės lėšomis avansu (tam, kad būtų padengtos ekologiškų viešojo transporto priemonių įsigijimo išlaidos) ekologiško projekto įgyvendinimo pradžioje sumokėta bendra 5 (penkerių) metų vienkartinės papildomos kompensacijos suma (įskaitoma į Savivaldybės sąnaudas) 7303200 Lt (2115152,90 Eur) arba 85 % investicijų dydžio, kurį patyrė vežėjas įgyvendinus ekologiškų viešojo transporto priemonių įsigijimo projektą „Klaipėdos miesto autobusų parko atnaujinimas".

- Savivaldybės administracijos direktoriaus ir Bendrovės sudarytos sutartys[28] (paslaugos įsigytos ir sutartys sudarytos, netaikant viešųjų pirkimų procedūrų), pagal kurias Bendrovė audituojamu laikotarpiu teikė Savivaldybei keleivinio kelių transporto viešąsias paslaugas – vežė keleivius vietinio (priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais šių sutarčių prieduose nustatyta maršruto trasa – parodo ne tik glaudžius šių subjektų ekonominius santykius, bet ir tai, kad UAB „Klaipėdos autobusų parkas" iš esmės neveikia laisvos rinkos sąlygomis. Savivaldybės tarybos sprendimais Bendrovė įgijo išimtines teises – galimybę naudotis savivaldybės jai skirtomis lėšomis, o tuo pačiu ir

---

[25] LR 1996-08-13 VPĮ Nr. I-1491 (su vėlesniais pakeitimais) 4 str. 2 d. – „Viešasis ar privatusis juridinis asmuo yra perkančioji organizacija, jeigu visa ar tam tikra jo veiklos dalis yra skirta specialiai viešiesiems interesams, kurie yra nekomercinio ir nepramoninio pobūdžio, tenkinti ir atitinka bent vieną iš šių sąlygų:
1) jo veikla yra daugiau kaip 50 procentų finansuojama iš valstybės ar savivaldybių biudžetų arba kitų valstybės ar savivaldybių fondų lėšų, arba kitų šioje dalyje nustatytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų lėšų;
2) yra kontroliuojamas (valdomas) valstybės ar savivaldybių institucijų arba kitų šioje dalyje nustatytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų;
3) turi administraciją, valdymo ar priežiūros organą, kurio daugiau kaip pusė narių yra skiriami valstybės ar savivaldybių institucijų arba šioje dalyje nurodytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų".

[26] Savivaldybės tarybos 2011-09-23 sprendimas Nr. T2-291 „Dėl garantijų suteikimo UAB „Klaipėdos autobusų parkas"

[27] Savivaldybės administracijos direktoriaus 2013-11-08 įsakymu Nr. AD1-2777 patvirtintas „Ekologiškų viešojo transporto priemonių įsigijimo išlaidų, patirtų vykdant keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų sutartis, vežant keleivius vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais ir įgyvendinant ekologiškų viešojo transporto priemonių įsigijimo projektą „Klaipėdos miesto autobusų parko atnaujinimas", papildomos kompensacijos išmokėjimo tvarkos aprašas".

[28] Keleivių vežimo vietinio (priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais laikinosios sutartys (į sodus „ Dituva"; „Vaiteliai", „Rasa"; „Tolupis"): 2013-02-06 Nr. J9-93; Nr. J9-94; Nr. J9-95; 2014-10-23 Nr. J9-1182; J9-1183; J9-1184; 2015-12-04 Nr. J9-1851; Nr. J9-1852; Nr. J9-1853 (2015-12-04 sutartys Nr. J9- 1851; Nr. J9-1852 galiojo iki 2016-12-31; sutarties Nr. J9-1853 terminas 2016-12-30 papildomu susitarimu Nr. J9-2388 pratęstas iki 2017-03-31, sutartis 2017 m. kovo 1 d. nutraukta).

išskirtinėmis veiklos sąlygomis, palyginus su kitais privačiais ūkio subjektais, teikiančiais keleivių pervežimo paslaugas. Aplinkybė, kad Savivaldybė suteikia garantijas ir atsiskaito su vežėju – kompensuoja Bendrovės išlaidas, susijusias su transporto priemonių įsigijimu, sudaro daugiau galimybių įmonei dirbti pelningai.

- Bendrovės faktiškai vykdyta veikla atitinka visuotinės svarbos poreikius ir bent jau tam tikra dalimi yra susijusi su viešojo intereso, kuris nėra komercinio ar pramoninio pobūdžio, tenkinimu. UAB „Klaipėdos autobusų parkas" atitinka VPĮ nustatytus kriterijus[25], pagal kuriuos Bendrovei pripažintinas perkančiosios organizacijos statusas.

Nustatyta, kad Bendrovė, nesivadovaudama VPĮ nuostatomis ir nevykdydama viešojo pirkimo procedūrų, audituojamu laikotarpiu ūkinės finansinės veiklos vykdymui įsigijo ilgalaikio turto, prekių (transporto priemonių, mašinų ir įrengimų, medžiagų, kuro, tepalų, atsarginių dalių ir pan.), įvairių paslaugų ir darbų (apsaugos; administracinių patalpų valymo; autobusų plovimo ir valymo; techninės priežiūros; transporto priemonių remonto užsienyje; ryšių su visuomene ir reklamos; kasos aparatų sistemos įrangos administravimo; ryšių; kompiuterinės technikos remonto; asfaltavimo, projektavimo, geodezinių; statybos rangos; gaisro signalizavimo sistemos ir elektroninių ryšių įrengimo darbų ir pan.) iš viso už 27061700 Eur.

Tačiau pažymėtina, kad Bendrovė vykdydama Pirkimus, susijusius su projektais, finansuojamais Europos Sąjungos lėšomis, save Perkančiąja organizacija pripažįsta ir laikosi VPĮ reikalavimų (žr. pavyzdį):

Pavyzdys

• pagal CVP IS „Viešojo pirkimo procedūrų ataskaitą" ir „Įvykdytos ar nutrauktos pirkimo sutarties ataskaitą" nustatyta, kad perkančioji organizacija – UAB „Klaipėdos autobusų parkas" atviro konkurso būdu vykdė viešąjį pirkimą Nr. 108788 – „Naujų žemagrindžių vienaukščių miesto tipo autobusų, eksploatacijai naudojančių suspaustas gamtines dujas", pirkimo kodas pagal BVPŽ 34121100-2. Pirkimo sutartis su konkurso laimėtoju sudaryta 2012-11-23, sutartyje nustatyta bendra pirkimo objekto apimtis – **10396320 Lt.** Sutartis įvykdyta 2013-09-04.

• bendrovės generalinė direktorė įsakymu[29] sudarė Viešojo pirkimo komisiją prekių viešiesiems pirkimams atlikti, įgyvendinant projektą „Klaipėdos miesto viešojo transporto atnaujinimas"[30] – iš ES struktūrinių fondų lėšų 2017-2019 m. įsigyti mažiausiai 17 vnt. žemagrindžių, vienaaukščių miesto tipo autobusų, eksploatacijai naudojančių suspaustas gamtines dujas bei komisijos narius įpareigojo savo darbe vadovautis Viešojo pirkimo komisijos darbo reglamentu, savalaikiai ruošti visus Pirkimui įvykdyti būtinus dokumentus ir derinti su atsakingomis institucijomis, vadovaujantis pirkimus reglamentuojančiais teisės aktais vykdyti visas pirkimui tinkamai atlikti būtinas funkcijas. Pagal Centriniame viešųjų pirkimų portale (CVPP) pateiktą informaciją nustatyta, kad perkančioji organizacija – UAB „Klaipėdos autobusų parkas" 2017-11-15 paskelbė skelbimą apie pirkimą: atviro konkurso būdu vykdyti viešąjį pirkimą – „17 vienetų naujų žemagrindžių vienaukščių miesto tipo autobusų, eksploatacijai naudojančių suspaustas gamtines dujas, įsigijimas". Pirkimo kodas pagal BVPŽ 34121100 – viešojo transporto paslaugų autobusai. Pirkimas yra susijęs su projektu ir (arba) programa finansuojama Europos Sąjungos lėšomis, projekto identifikacijos duomenys: „2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas, 04.5.1-TID-V-517".

Bendrovės sukurtos vidaus kontrolės procedūros turto ir lėšų valdymo srityje buvo neveiksmingos ir neužtikrino, kad turtas ir lėšos būtų naudojamos ekonomiškai, efektyviai, racionaliai ir pagal teisės aktų reikalavimus – Bendrovės prekės, paslaugos, ir darbai būtų įsigyti, vykdant viešuosius pirkimus, taip, kaip reikalavo VPĮ nuostatos.

---

[29] Bendrovės generalinės direktorės 2017-05-29 įsakymas Nr. 30 „Dėl viešojo pirkimo komisijos sudarymo",

[30] Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2017-05-08 įsakymas Nr. 3-211 „Dėl 2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimo priemonės 04.5.1-TID-V-517 „Miesto viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas"

Tai, kad Bendrovės vadovas priima skirtingus sprendimus dėl prekių, paslaugų ir darbų įsigijimo vienais atvejais, vykdant viešuosius pirkimus, kitais – jų nevykdant rodo, kad vidaus kontrolė turi trūkumų ir yra nepakankama.

Bendrovė audituojamu laikotarpiu ūkinės finansinės veiklos vykdymui įsigydama prekes, paslaugas ir darbus, nesivadovaujant VPĮ nuostatomis, neužtikrino skaidraus ir racionalaus tam skirtų lėšų naudojimo bei kad tinkamos rūšies ir kokybės ištekliai būtų įsigyti už mažiausią kainą.

3.2. Darbo organizavimo procesas ir žmogiškųjų išteklių naudojimas nėra pakankamai reglamentuotas ir kontroliuojamas

Vadovaujantis Akcinių bendrovių įstatymu ir Bendrovės valdybos darbo reglamentu[31], valdymo struktūros ir darbuotojų pareigybių bei pareigybių, į kurias darbuotojai priimami konkurso tvarka svarstymas ir tvirtinimas yra viena iš Bendrovės valdybai priskirtų funkcijų. Aiški valdymo organizacinė struktūra, racionalus darbo funkcijų paskirstymas ir pokyčių šioje srityje analizė yra svarbūs elementai efektyviam veiklos procesų valdymui ir nuolatinių įmonės valdymo tikslų įgyvendinimui. Tinkamai sukurta ir gerai veikianti įmonės darbo organizavimo sistema leidžia efektyviai ir racionaliai valdyti žmogiškuosius ir piniginius išteklius.

Audito metu buvo analizuoti Bendrovės vidaus teisės aktai, vertinant, ar tinkamai nustatyti darbo organizavimo procesai, ar priimami savalaikiai sprendimai dėl darbo organizavimo pokyčių.

Bendrovės valdybos 2014-02-12 posėdžio protokolo Nr. 24 sprendimu patvirtinta bendrovės valdymo struktūra ir bendras viso personalo pareigybėse numatytų darbuotojų (etatų) skaičius - 296.

Audituojamu laikotarpiu bendrovės valdymo struktūra ir bendras viso personalo pareigybėse numatytų darbuotojų (etatų) skaičius valdybos posėdžių protokolais[32] buvo keičiami 3 kartus bei darbuotojų (etatų) skaičius sumažėjo 21 etatu - iki 275.

Audito metu, išnagrinėjus Bendrovės valdymo struktūros ir pareigybių kaitą nustatyta, kad keičiant valdymo struktūrą[34], buvo mažinamas darbuotojų skaičius tokiuose Bendrovės padaliniuose, kaip pervežimų skyrius – autobusų vairuotojų skaičius sumažintas 10 etatų; autobusų stotis – bilietų kasininkų, administratorių, kasininkų-kontrolierių skaičius sumažintas 9 etatais, o Bendrovės administracijos (vadovų ir specialistų) etatų skaičius didinamas – įsteigtas Finansų ir strateginio valdymo departamentas ir departamento direktoriaus pareigybė – 1 etatas, teisės ir personalo skyriuje įsteigta teisininko pareigybė – 1 etatas.[34]

Nustatyta, kad audituojamu laikotarpiu Bendrovės valdyba nevykdė kai kurių jos kompetencijai teisės aktais priskirtų funkcijų – nesvarstė ir netvirtino pareigybių, į kurias darbuotojai priimami konkurso tvarka.

Bendrovės valdybos funkcijų nevykdymas rodo nepakankamą valdybos narių požiūrį į bendrovės personalo politikos ir jos valdymo formavimą bei vidaus kontrolės trūkumus personalo srityje.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Darbo kodekso[33] ir Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo[34] reikalavimais, konkrečios darbuotojų pareigos, saugant savo ir kitų darbuotojų sveikatą bei gyvybę nustatomos darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijose, pareigybės aprašymuose ir

---

[31] Bendrovės valdybos darbo reglamentas, patvirtintas valdybos posėdžių protokolais: 2011-02-15 Nr. 26; 2017-04-24 Nr.16

[32] Valdybos posėdžių protokolai: 2015-06-02 Nr. 2; 2016-08-18 Nr. 9; 2016-11-25 Nr. 11

[33] LR Darbo kodekso, patvirtinto 2002-06-04 LR darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymu Nr. IX-926 (galiojo iki 2017-07-01) 274 str. 2 d.

[34] LR 2003-07-01 Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 25 str. 5 d.

nuostatuose[35]. Darbdavio pareiga tvirtinti darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas, pareigybių aprašymus[36]. Sudarydamas darbo sutartį, darbdavys privalo pasirašytinai supažindinti priimamą dirbti asmenį su jo būsimo darbo sąlygomis, kolektyvine sutartimi, darbo tvarkos taisyklėmis, kitais darbovietėje galiojančiais aktais, reglamentuojančiais jo darbą [35].

Bendrovės vidaus teisės aktai – darbo tvarkos taisyklės, kolektyvinė sutartis, įstatai ar atskiros tvarkos – nustato bendrą darbo tvarką bendrovėje, taikomą visiems darbuotojams: darbo, poilsio ir atostogų laikas, darbuotojų kvalifikacijos kėlimas ir atestavimas, reikalavimai darbuotojų saugai ir sveikatai, drausminių nuobaudų skyrimas ir t.t. Atskirų darbuotojų funkcijos nustatomos tik tam darbuotojui skirtame akte – darbo sutartyje ir/ar jo pareigybės aprašyme. Vadovaujantis Bendrovės Kolektyvine sutartimi ir Darbo tvarkos taisyklėmis[35], vienas iš dokumentų, reglamentuojančių administracijos ir darbuotojų pareigas, kvalifikacinius reikalavimus yra pareiginės instrukcijos (pareiginiai nuostatai), kurias tvirtina bendrovės direktorius. Kai priėmimas į darbą siejamas su tam tikru išsimokslinimu ar profesiniu pasirengimu, darbdavys privalo pareikalauti, kad asmuo pateiktų išsimokslinimą ar profesinį pasirengimą pateisinančius dokumentus.

Pažymėtina, kad Bendrovės Darbo tvarkos taisyklės, kurios nustato vidaus darbo tvarką ir reglamentuoja darbuotojų kolektyvo narių ir darbdavio tarpusavio santykius darbo procese, patvirtintos daugiau kaip prieš 10 metų [37].

Išanalizavus Bendrovės darbuotojų pareiginius nuostatus ir įvertinus atitinkamoms pareigybėms priskirtas ir faktiškai vykdomas funkcijas, nustatyta, kad:

- nepatvirtinti ir auditui nepateikti **21** pareigybės nuostatai[36], jokiame kitame dokumente nebuvo aptartos tų pareigybių darbuotojų darbo funkcijos ir atsakomybė, priimami į darbą šių pareigybių darbuotojai nebuvo pasirašytinai supažindinami su jų būsimo darbo sąlygomis (žr. pavyzdį):

Pavyzdys

Nepatvirtinti pervežimų specialisto, eksploatacijos specialisto, personalo specialisto, dokumentų tvarkymo specialisto, sekretoriaus, elektromonterio, naftos produktų sandėlininko, šaltkalvio – remontininko, ūkio mašinų vairuotojo pareiginiai nuostatai ir t.t..

- daugumos darbuotojų pareiginiai nuostatai parengti ir patvirtinti prieš 7-13 metų (žr. pavyzdį):

Pavyzdys

• Vyriausiojo buhalterio pareiginiai nuostatai patvirtinti 2005 metais;

• Duomenų bazių administratoriaus, autobuso vairuotojo, eksploatacijos inžinieriaus, pervežimų vadybininko pareiginiai nuostatai patvirtinti 2010 metais;

• Generalinio direktoriaus nuostatai patvirtinti 2011 metais ir t.t.

- 5 galiojantys pareiginiai nuostatai neatitinka bendrovės pareigybių (etatų) sąraše nurodytų pareigybių [34] (žr. pavyzdį):

Pavyzdys

• Pareigybių (etatų) sąraše yra nurodytos pervežimų skyriaus vadovo, remonto dirbtuvių vadovo, autobusų stoties vadovo, ūkio priežiūros skyriaus vadovo pareigybės, tačiau tebegalioja 2010 metais patvirtinti pervežimų skyriaus viršininko, remonto dirbtuvių viršininko, autobusų stoties viršininko, ūkio priežiūros skyriaus viršininko pareiginiai nuostatai;

• Pareigybių (etatų) sąraše yra nurodyta autobusų vairuotojo pareigybė, tačiau tebegalioja 2010 metais patvirtinti miesto susisiekimo autobuso vairuotojo pareiginiai nuostatai;

---

[35] Bendrovės „Darbo tvarkos taisyklės“, patvirtintos generalinės direktorės 2007-09-27 įsakymu.

[36] Valdybos posėdžio 2016-11-25 protokolas Nr. 11 dėl valdymo struktūros ir bendro viso personalo pareigybėse numatytų darbuotojų (etatų) skaičiaus pakeitimo

- 6 pareigybių darbuotojų (vadovų ir specialistų) pareiginiuose nuostatuose nurodytos kai kurios darbo funkcijos ir uždaviniai dubliuojasi (žr. pavyzdį):

Pavyzdys

• Nustatyta, kad tiek Bendrovės eksploatacijos direktorius, tiek ir pervežimų skyriaus viršininkas: planuoja, organizuoja, kontroliuoja keleivių pervežimo skyriaus veiklą, užtikrina tinkamą keleivių pervežimą reguliariais ir nereguliariais maršrutais, koordinuoja ir kontroliuoja transporto priemonių tinkamą paruošimą, priežiūrą bei eksploatavimą;

• Ekonomikos skyriaus vadovas ir ekonomistas: užtikrina visų bendrovės ekonominių, finansinių, darbo užmokesčio, eksploatacinių rodiklių savalaikį ir kokybišką rengimą, nagrinėjimą, planavimą, skaičiavimą, sisteminimą, gavimą ir pateikimą bendrovės skyriams bei institucijoms tolimesniam nagrinėjimui ir vykdymui; sistemina, analizuoja gaunamą informaciją bei rengia įvairias veiklos duomenų ataskaitas, analizes ir išvadas.

• Tiek teisės ir personalo skyriaus vadovas, tiek ir teisininkas: generalinio direktoriaus pavedimu atstovauja bendrovės interesams visų instancijų teismuose, valstybės ir savivaldybės institucijose.

- 3 pareigybių pareiginiuose nuostatuose nustatytas darbo funkcijas atlieka asmenys, neturintys šioms pareigoms eiti privalomo išsilavinimo[37] (žr. pavyzdį):

Pavyzdys

• ekonomisto, eksploatacijos inžinieriaus, duomenų bazių administratoriaus pareigybių pareiginiuose nuostatuose nustatyta, kad šias pareigas einantys asmenys privalo turėti atitinkamai aukštąjį ekonomikos ar finansų srities; matematinį, techninį; inžinerinį išsilavinimą, tačiau šias pareigas einantys asmenys turi tik vidurinį išsilavinimą.

- nors valdybos sprendimu[34] yra patvirtintos teisės ir personalo skyriaus vadovo ir teisininko pareigybės ir į šias pareigas priimti darbuotojai, tačiau Bendrovėje sudaryta teisinių paslaugų sutartis[38], pagal kurią Bendrovei teikiamos paslaugos dubliuojasi su teisės ir personalo skyriaus vadovo ir teisininko pareiginiuose nuostatuose nustatytomis darbo funkcijomis (žr. pavyzdį):

Pavyzdys

• Teisės ir personalo skyriaus vadovo ir teisininko pareiginiuose nuostatuose nustatytos darbo funkcijos: spręsti problemas, susijusias su teisės aktų taikymu, ruošti bendrovės sutarčių, jų pakeitimų, nutraukimų projektus, procesinius dokumentus teismams, generalinio direktoriaus pavedimu atstovauti bendrovės interesams visų instancijų teismuose, valstybės ir savivaldybės institucijose ir t.t.

• Teisinių paslaugų sutartyje taip pat numatyta, kad advokatas (advokatų kontora) veiks kaip kliento teisinis konsultantas, teiks teisines konsultacijas, rengs teisinių dokumentų projektus (sutartis, raštus), atliks dokumentų teisinį įvertinimą, rengs procesinius dokumentus, atstovaus valstybinėse, visuomeninėse ir kitose institucijose visų instancijų teismuose, arbitražuose, taip pat santykiuose su fiziniais ir juridiniais asmenimis.

Neparengti ir/ar 7-13 metų neperžiūrimi pareigybiniai nuostatai rodo vidaus kontrolės šioje srityje nebuvimą, o nepakankamas ir netinkamas darbuotojo vykdomų pareigų bei atsakomybės reglamentavimas yra vienas iš veiksnių, didinančių netinkamo pareigų atlikimo riziką. Tam, kad kiekvienas darbuotojas žinotų savo pareigas, atsakomybės ribas, o vadovaujantys darbuotojai galėtų vertinti pareigų vykdymą kiekybiniu ir/ar kokybiniu požiūriu bei analizuoti funkcijų poreikį aktualiu laikotarpiu, turi būti tinkamai parengti kiekvienos pareigybės pareiginiai nuostatai, kuriuose būtų nustatytos šias pareigas einančių ar darbus dirbančių darbuotojų darbo funkcijos.

Nepakankamos vidaus kontrolės procedūros šioje srityje neužtikrina struktūros ir pareigybių pokyčių sekimo, analizavimo bei tinkamo ir savalaikio reglamentavimo lokaliais teisės aktais.

Bendrovėje sukurta ir veikianti darbo organizavimo sistema turi trūkumų. Tokiu būdu, galima teigti, kad bendrovėje žmogiškieji ištekliai naudojami nepakankamai ekonomiškai ir valdomi nepakankamai efektyviai. Bendrovė galėjo atlikti tokias pačias keleivių vežimo paslaugas ir pasiekti tų pačių rezultatų, efektyviau naudojant žmogiškuosius ir finansinius išteklius – su mažesniu darbuotojų skaičiumi, atsisakant pareigybių, kurių darbo funkcijos dubliuojasi, optimizuojant darbo krūvį.

---

[37] Bendrovės ekonomisto, eksploatacijos inžinieriaus, duomenų bazių administratoriaus pareigas einančių darbuotojų asmens kortelės

[38] 2017-08-16 teisinių paslaugų sutartis su advokatų kontora

3.3. Bendrovės generalinė direktorė nesilaikė reikalavimų dėl viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo

Vienintelis Bendrovės akcininkas yra Klaipėdos m. savivaldybė. Pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo[39] nuostatas, uždarųjų akcinių bendrovių, kurių akcijos, suteikiančios daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, nuosavybės teise priklauso valstybei ar savivaldybei, vadovai priskiriami valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų kategorijai. Įstatymas įpareigoja valstybinėje tarnyboje dirbančius asmenis nešališkai, sąžiningai ir tinkamai atlikti tarnybines pareigas, teisės aktų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto ir elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog toks konfliktas yra, priimant sprendimus vadovautis įstatymais ir visų asmenų lygybės principu. Asmeniui, dirbančiam valstybinėje tarnyboje, draudžiama dalyvauti rengiant, svarstant ar priimant sprendimus, kurie sukelia interesų konfliktą. Prieš pradedant tokio sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūrą arba pačios procedūros metu asmuo, dirbantis valstybinėje tarnyboje, privalo informuoti savo institucijos vadovą ar institucijos vadovo įgaliotą atstovą arba kolegialią valstybės ar savivaldybės instituciją, kurios nariu jis yra, ir asmenis, kurie kartu dalyvauja rengiant, svarstant ar priimant sprendimą, apie esamą interesų konfliktą, pareikšti apie nusišalinimą ir jokia forma nedalyvauti toliau rengiant, svarstant ar priimant sprendimą.

Nustatyta, kad Bendrovės generalinė direktorė į šią bendrovę kaip sau tiesiogiai pavaldžią darbuotoją įdarbino artimą asmenį (dukrą)[40].

Audito metu Kontrolės ir audito tarnyba informavo[41] Vyriausiąją tarnybinės etikos komisiją (toliau VTEK) ir paprašė įvertinti, ar Bendrovės generalinė direktorė (dirbo iki 2017-08-04), į šią bendrovę kaip sau tiesiogiai pavaldų darbuotoją įdarbinusi savo dukrą, nepažeidė Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimų vengti interesų konflikto, o jam kilus – nusišalinti.

VTEK, visapusiškai įvertinusi tyrimo metu nustatytas aplinkybes, padarė išvadą[42] kad Bendrovės direktorė, eidama pareigas ir priimdama sprendimus dėl savęs pačios bei būdama Bendrovės valdybos pirmininke, dalyvaudama ir balsuodama valdybos posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi su jos pačios ar jos dukros tarnybos eiga susiję klausimai, dalyvavo priimant jai interesų konflikto situaciją keliančius sprendimus, taigi nesilaikė Įstatymo[41] reikalavimų vengti interesų konflikto ir elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog toks konfliktas yra, o jam kilus – nusišalinti.

VTEK sprendimu nusprendė pripažinti, kad buvusi Bendrovės generalinė direktorė ir valdybos pirmininkė, priėmusi sprendimus, susijusius su savo pačios bei šioje bendrovėje dirbančios dukters darbo santykiais ir nuo jų nenusišalindama, pažeidė Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatas.

---

[39] Lietuvos Respublikos 1997-07-12 viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo Nr. VIII-371 (su vėlesniais pakeitimais), 2, 3, 11 str.

[40] 1998-04-06 darbo sutartis Nr. 15 (su vėlesniais pakeitimais).

[41] Klaipėdos m. savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2017-10-07 raštas Nr. KAT13-(3.4)-110.

[42] Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2018-01-31 sprendimas Nr. KS-14 (2018-02-07 raštas Nr. S-482-(1.2).

3.4. Bendrovės vadovai neskatinami efektyvesnei ir rezultatyvesnei veiklai – jų darbo užmokestis nesiejamas su veiklos rezultatais

Pagal Akcinių bendrovių įstatymo[5] nuostatas ir valdybos darbo reglamentą[43] bendrovės valdyba renka ir atšaukia bendrovės vadovą, nustato jo atlyginimą, kitas darbo sutarties sąlygas, tvirtina pareiginius nuostatus, skatina jį ir skiria nuobaudas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu[44] rekomenduojama savivaldybėms, nustatant savivaldybės kontroliuojamų įmonių vadovų darbo užmokesčio nustatymo tvarką, vadovautis šio nutarimo nustatytais reikalavimais, pagal kuriuos vadovų mėnesinė alga susideda iš pastoviosios dalies, kuri nustatoma koeficientais, atsižvelgiant į įmonės kategoriją (į bendrovės darbuotojų skaičių, valdomo turto dydį, pardavimo ir (ar) paslaugų apimtis) ir kintamosios dalies, priklausančios nuo bendrovės nustatytų tikslų įgyvendinimo ir veiklos rezultatų.

Įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija tvirtina konkrečius įmonės vadovo mėnesinės algos pastoviosios dalies ir kintamosios dalies dydžius, taip pat paveda įmonės vadovui šio nutarimo nurodyta tvarka įmonės vadovo pavaduotojams nustatyti 10-20 procentų mažesnį atlygį už įmonės vadovo mėnesinės algos dydį.

Bendrovės valdyba patvirtino[45] generalinei direktorei mėnesinės algos dydį, priklausantį nuo šalies minimalios mėnesinės algos.

Bendrovės generalinė direktorė darbo sutartyse[46] įsipareigojo eksploatacijos direktoriui (pagal pareiginius nuostatus, nesant generalinio direktoriaus, jo funkcijas vykdo bei neša visą atsakomybę eksploatacijos direktorius) mokėti darbo užmokestį pagal bendrovėje galiojančius darbo apmokėjimo nuostatus.

Bendrovės valdyba, nustatydama Bendrovės vadovui mėnesinės algos dydį, nesivadovavo Vyriausybės rekomendacijomis – nesusiejo Bendrovės vadovų mėnesinės algos dydžio su Bendrovės veiklos rezultatais: generalinio direktoriaus darbo užmokestis nustatytas, atsižvelgiant į LR Vyriausybės nustatytą minimalios mėnesinės algos dydį, tačiau visiškai nepriklauso nuo Bendrovės nustatytų tikslų įgyvendinimo bei konkrečių veiklos rezultatų. Pažymėtina, kad įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos – savivaldybės administracijos darbuotojas, paskirtas bendrovės valdybos nariu, nustatant bendrovės vadovo mėnesinės algos dydį, valdybos posėdžiuose nedalyvavo.

Valdyba, nustatydama atlyginimą Bendrovės direktoriui, nesivadovavo Vyriausybės rekomendacijomis, nors jas įgyvendinus ir Bendrovės vadovaujančių darbuotojų atlyginimus susiejus su Bendrovės veiklos rezultatais, būtų sudarytos tinkamos prielaidos efektyvesnei ir rezultatyvesnei Bendrovės veiklai.

---

[43] Bendrovės valdybos darbo reglamentas, patvirtintas valdybos posėdžių protokolais: 2011-02-15 Nr. 26; 2017-04-24 Nr. 16.

[44] Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-08-23 nutarimo Nr. 1341 „Dėl valstybės valdomų įmonių vadovų darbo užmokesčio“ (su vėlesniais pakeitimais) 4 punktas.

[45] Valdybos posėdžių protokolai: 2014-03-24 Nr. 25; 2016-06-20 Nr. 7.

[46] Eksploatacijos direktoriaus darbo sutartys: 2008-09-01 Nr. 49-1260; 2010-06-28 Nr. 10/1322; 2012-04-26 Nr. 127/1355 (su vėlesniais pakeitimais).

3.5. Išorinė reklama ant autobusų įrengiama neturint leidimo

Vadovaujantis įstatais[1], vienas iš bendrovės veiklos objektų – reklama, reklamos priemonių kūrimas ir jų įgyvendinimas.

Pagal Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo[47] nuostatas, draudžiama rengti išorinę reklamą, neturint leidimo. Įsakymu[48] patvirtintos išorinės reklamos įrengimo taisyklės reglamentuoja, kad išorinė reklama ant keleivinio kelių transporto priemonių, vežančių keleivius reguliariais vietinio susisiekimo maršrutais įrengiama, vadovaujantis taisyklėmis ir keleivinio kelių transporto priemonių apipavidalinimo nuostatomis[49]. Reklaminės veiklos subjektas, norintis įrengti išorinę reklamą, turi gauti leidimą[49].

Vadovaujantis Rinkliavų įstatymo[50] ir Savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintų vietinės rinkliavos nuostatų[51] reikalavimais, vietinę rinkliavą už leidimo įrengti išorinę reklamą išdavimą moka visi išorinės reklaminės veiklos subjektai.

Nustatyta, kad audituojamu laikotarpiu Bendrovė sudarė „Reklaminio ploto ant maršrutinių autobusų nuomos“ sutartis su 23 juridiniais asmenimis, pagal kurias įsipareigojo eksponuoti reklamą Klaipėdos mieste per nuomos laikotarpį. Vadovaujantis minėtomis sutartimis, išorinė reklama įrengta ant 71 bendrovės transporto priemonės – autobuso.

Audito metu Savivaldybės administracija informavo[52], kad duomenų apie Bendrovei išduotus leidimus išorinei reklamai įrengti Savivaldybės teritorijoje laikotarpiu 2015 - 2017 metais neturi.

Nustatyta, kad už be leidimo suteiktas reklamos paslaugas audituojamu laikotarpiu bendrovė gavo 94088 Eur pajamų (2015 m. – 25724 Eur; 2016 m. 40261 Eur; 2017-01-01 – 2017-09-01 – 28103 Eur)

Audito metu nebuvo vertinta, kiek pajamų negavo Savivaldybė dėl Bendrovės audituojamu laikotarpiu nesumokėtos vietinės rinkliavos.

Reklaminės veiklos subjektas UAB „Klaipėdos autobusų parkas“ audituojamu laikotarpiu vykdė reklamos veiklą, už atitinkamą sutartyje nustatytą mokestį reklamuodamas juridinius asmenis ir/ar jų teikiamas paslaugas ant autobusų, vežančių keleivius Klaipėdos miesto maršrutais, tačiau nesilaikė teisės aktų reikalavimų, reglamentuojančių išorinės reklamos įrengimo bei leidimų įrengti išorinę reklamą išdavimo tvarką – leidimo įrengti išorinę reklamą audituojamu laikotarpiu neturėjo, vietinės rinkliavos į savivaldybės biudžetą nemokėjo.

4. Bendrovės finansiniai santykiniai rodikliai rodo nepakankamą veiklos efektyvumą

Finansinė analizė yra įmonės veiklos rezultatų visuma, įgalinanti įvertinti įmonės finansinius gebėjimus ir finansinį mechanizmą. Finansinė analizė leidžia įvertinti įmonės finansinių išteklių panaudojimą, turto būklę bei naudojamų priemonių pelningumą. Finansinėje analizėje atsispindi

---

[47] Lietuvos Respublikos 2000-07-18 Reklamos įstatymas Nr. VIII-1871 (su vėlesniais pakeitimais) 12 str.1d. 5 p.

[48] Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2013-07-30 įsakymu Nr. 4-670 patvirtintos Išorinės reklamos įrengimo taisyklės (su vėlesniais pakeitimais) 7 p.; 11 p.

[49] Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 1998-02-12 įsakymas Nr. 55 (su vėlesniais pakeitimais) „Dėl keleivinio kelių transporto priemonių apipavidalinimo nuostatų patvirtinimo“

[50] Lietuvos Respublikos 2000-06-13 rinkliavų įstatymas Nr. VIII-1725 (su vėlesniais pakeitimais) 11 str. 3 d.

[51] Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2013-11-28 sprendimas Nr. T2-300 „Dėl vietinės rinkliavos už leidimo įrengti išorinę reklamą Klaipėdos miesto savivaldybės teritorijoje išdavimą nuostatų patvirtinimo“

[52] Klaipėdos m. savivaldybės administracijos 2017-09-25 raštas

įvairūs rodikliai, kurių svarbiausiais skiriami pelningumo, mokumo, veiklos efektyvumo, kapitalo rinkos[53]. Audito metu įvertinti Bendrovės veiklos finansiniai santykiniai rodikliai, kurie apskaičiuoti, naudojant 2015 – 2016 metų ir 2017 metų 9 mėnesių Bendrovės finansinės atskaitomybės duomenis.

4.1. Bendrovės pelningumo rodikliai

Pelningumas – svarbiausias efektyvumo kriterijus ir pagrindinė veiklos tęstinumo sąlyga. Bendrasis pardavimo pelningumas parodo pardavimo ribinį pelningumą, tai yra kaip efektyviai įmonė dirbtų, jeigu neturėtų administracinių valdymo išlaidų. Bendrojo pardavimo pelningumo rodiklis rodo kiek bendrojo pelno tenka vienam pardavimo pajamų eurui. Leidžia įvertinti kaip kontroliuojama pardavimų savikaina, tai yra svarbiausias įmonės pagrindinės veiklos elementas. Statistikos departamento įmonės finansinių rodiklių vertinimo metodikoje pateikiami tokie rodiklio vertinimai: labai geras >35%, geras >15%, vidutinis <15%, blogas <7% ir labai blogas <0%. Manoma, kad bendrasis pardavimo pelningumas ilgu laikotarpiu turėtų būti stabilus. Stabilumu suprantama kaip rodiklio svyravimas ne daugiau 5 procentais.

Grynojo pardavimo pelningumo rodiklis rodo, kiek grynojo pelno tenka vienam pardavimo pajamų eurui. Tai galutinio įmonės pelno dydžio įvertinimas, lyginant jį su pardavimo pajamomis. Jis apima visas įmonės veiklos pajamas ir sąnaudas ir parodo galutinį įmonės veiklos efektyvumą Statistikos departamento (SD) metodikoje pateikiami tokie rodiklio vertinimai (labai geras >25%, geras >10 %, vidutinis <10%, blogas <5 %, ir labai blogas <0).

Bendrovės 2015 – 2016 metų; 2017 m. 9 mėn. bendrojo ir grynojo pardavimo pelningumo rodiklių dinamika pateikta 8 paveiksle.

8 pav.

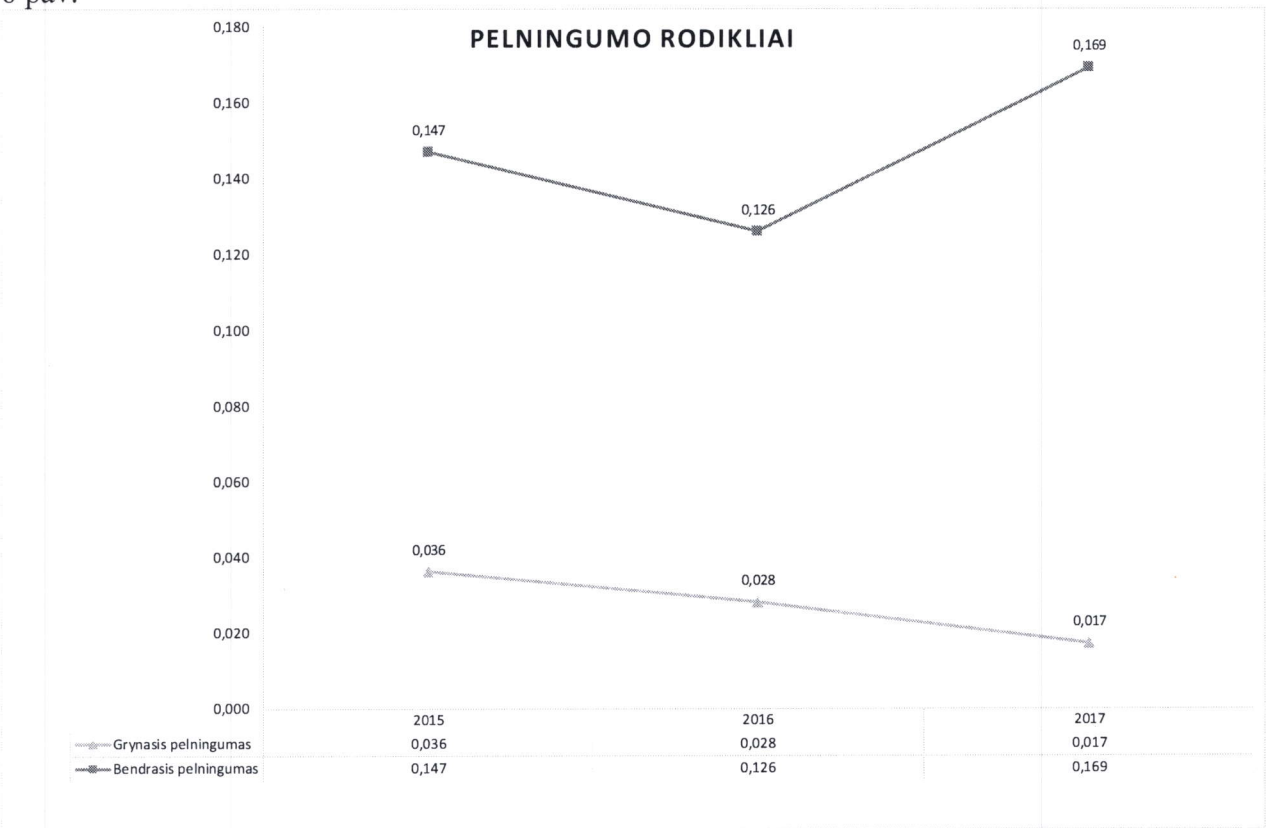

Šaltinis – Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės finansinių ataskaitų duomenis

[53]Prof. Jonas Mackevičius „Įmonių veiklos analizė“, 2005 m.

Audituojamu laikotarpiu bendrovės bendrojo pardavimo pelningumo rodiklis buvo stabilus, vidutinis (<15%) (2015 m. – 14,7 %; 2016 m. – 12,6 %); 2017 m. 9 mėn. - 16,9 % geras (>15%). Tai parodo įmonės vadovybės sugebėjimą uždirbti pelną iš pagrindinės bendrovės atliekamų paslaugų veiklos.

Bendrovės grynojo pardavimo pelningumo rodiklis buvo blogas (<5 %), (2015 m. – 3,6 %; 2016 m. – 2,8 %; 2017 m. 9 mėn. – 1,7 %). Pastebima šio rodiklio mažėjimo tendencija – tai yra rimtas įspėjimas, jog paslaugų konkurencingumas mažėja ir reikalingos naujovės ir veiksmingesni verslo sprendimai.

Didelis skirtumas tarp bendrojo ir grynojo pardavimo pelningumo rodiklių rodo, kad bendrovės vadovybė nesugeba optimizuoti valdymo išlaidų.

4.2. Bendrovės mokumo-likvidumo rodikliai

Kiekvienai įmonei svarbiausia yra sugebėti įvykdyti savo įsipareigojimus. Sugebėjimas įvykdyti įsipareigojimus priklauso nuo mokumo. Nuo mokumo priklauso įmonės finansinė būklė ir veiklos rezultatai, tolesnė jos veikla, perspektyvos, taktika, strategija, investiciniai sprendimai. Mokumas yra būtina įmonės egzistavimo sąlyga, įmonės sugebėjimas turimomis mokėjimo priemonėmis apmokėti trumpalaikius ir ilgalaikius įsipareigojimus.

Einamojo likvidumo koeficientas (rodiklis) rodo kiek trumpalaikio turto tenka 1-nam trumpalaikių įsipareigojimų eurui, įvertina įmonės sugebėjimą savo trumpalaikiu turtu padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Kartu jis parodo ir įmonės gebėjimą rasti teisingą ir saugų santykį tarp trumpalaikių skolų ir trumpalaikių įsipareigojimų, padeda prognozuoti įmonės mokumo būklę artimiausiu metu. Statistikos departamento (SD) metodikoje pateikiami tokie rodiklio vertinimai (labai geras >2.0, geras >1.5, vidutinis >1.2, blogas <1.2 ir labai blogas <1.0).

Įmonės sugebėjimą atsiskaityti už ilgalaikius įsipareigojimus numatytais terminais parodo ilgalaikio mokumo rodikliai. Jeigu įmonė negali laiku padengti ilgalaikių įsipareigojimų, ji tampa nemoki. Pagrindiniu ilgalaikio mokumo rodikliu laikomas bendrasis skolos koeficientas.

Įsiskolinimo koeficientas (bendrasis skolų rodiklis) rodo kiek viso įsiskolinimo (skolų) tenka 1-nam turto eurui, tai yra, kokia dalis turto įsigyta iš skolintų pinigų. Kreditorių nuomone, šis santykis turi būti mažas, norint apsaugoti juos nuo rizikos gauti nuostolius įmonės bankroto atveju. Kuo didesnis skolos rodiklis, tuo žemesnis saugumo lygis. SD metodikoje pateikiami tokie rodiklio vertinimai (labai geras <30 %, geras <50 %, vidutinis <70 %, blogas >70 % ir labai blogas >100 %).

Bendrovės 2015 – 2016 metų, 2017 m. 9 mėn. einamojo likvidumo koeficiento (rodiklio) ir įsiskolinimo koeficiento (bendrojo skolų rodiklio) dinamika pateikta 9 paveiksle.

9 pav.

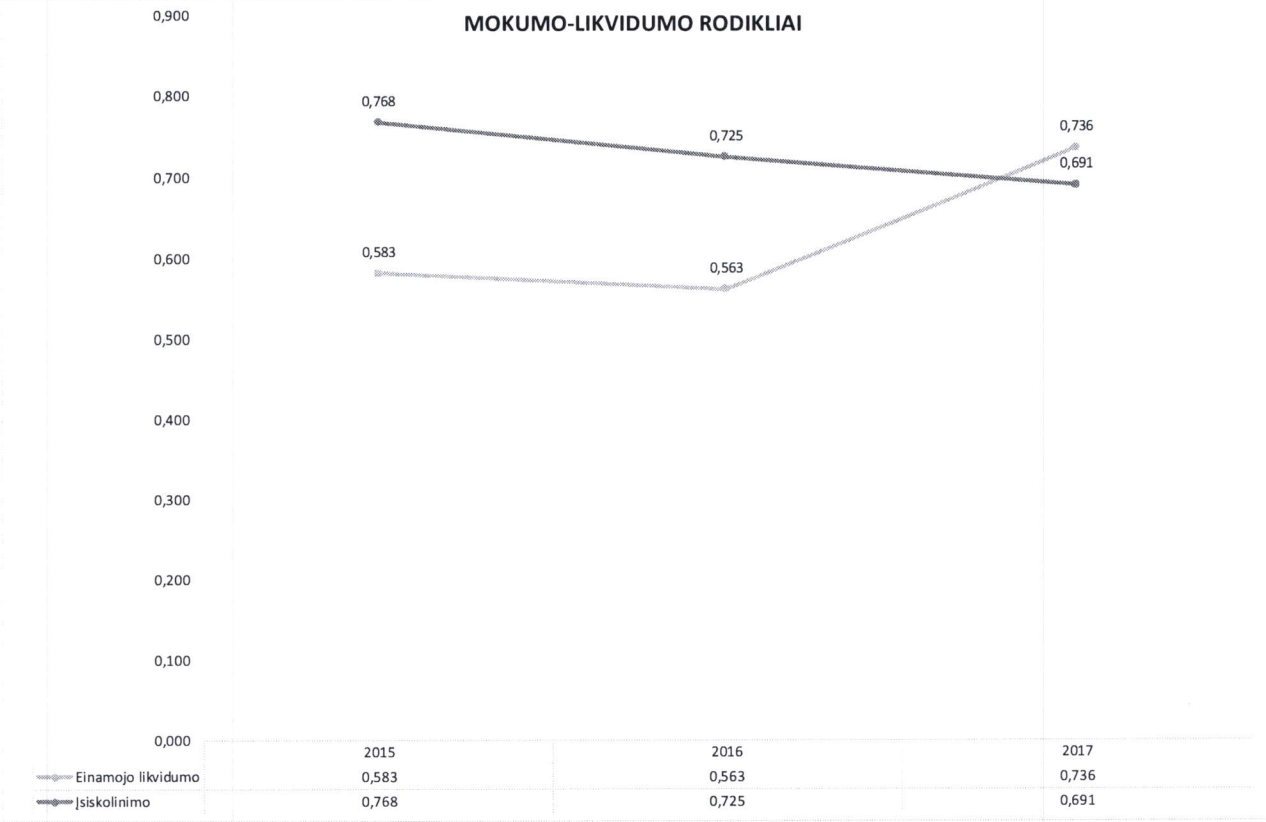

Šaltinis – Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės finansinių ataskaitų duomenis

Audituojamu laikotarpiu bendrovės einamojo likvidumo koeficientas (rodiklis) buvo labai blogas (<1.0) (2015 m. – 0,58; 2016 m. – 0,56; 2017 m. 9 mėn. – 0,74). Šio rodiklio saugumo riba – jis negali būti mažesnis nei 1,2. Bendrovės einamojo likvidumo koeficientas (rodiklis) mažesnis kaip 1. Žemas rodiklio lygis reiškia, kad įmonėje blogai organizuotas materialinis aprūpinimas, yra problemų teikiant paslaugas ir kitų veiklos sutrikimų. Tai rodo potencialias bendrovės finansines problemas, nepajėgumą iškart apmokėti skolų, įmonės vadovų negebėjimą rasti teisingą ir saugų santykį tarp trumpalaikių skolų ir trumpalaikių įsipareigojimų.

Bendrovės įsiskolinimo koeficientas (bendrasis skolų rodiklis) buvo blogas (>70 %) (2015 m. – 76,8 %; 2016 m. – 72,5 %). Tai rodo, kad įmonės finansinė būklė nėra gera, didelė dalis turto įsigyta iš skolintų lėšų, parodo įmonės finansavimosi rizikingumą, žemą saugumo lygį. Tačiau pastebima šio rodiklio mažėjimo tendencija – bendrovės įsiskolinimo koeficientas 2017 m. 9 mėn. – buvo vidutinis 69,1 % (<70 %).

4.3. Bendrovės veiklos efektyvumo rodikliai

Kiekviena įmonė, norėdama išsilaikyti konkurencinėje rinkoje ir sukurti pelną, savo veiklos procese naudoja įvairius išteklius (materialinius, finansinius, žmogiškuosius). Efektyvumas suprantamas kaip racionalus lėšų veiklos procese cirkuliavimas, duodantis teigiamą rezultatą, kurio metu sukuriamas ne tik pelnas, bet ir pinigų srautas, reikalingas veiklos procesui palaikyti. Įmonės veiklos ekonominis efektyvumas priklauso nuo turto apyvartumo.

Turto apyvartumo rodiklis rodo įmonės turto apyvartų skaičių per metus arba kiek 1-nam turto eurui tenka pardavimų pajamų. Rodo įmonės turto ir jos veiklos rezultato ryšį, turto panaudojimo efektyvumą. Kuo didesnė šio rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis įmonės turto valdymo efektyvumo lygis.

SD metodikoje pateikiami tokie rodiklio vertinimai (labai geras >2.0, geras >1.0, vidutinis 1.0, blogas ir labai blogas <1.0).

Ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis rodo įmonės ilgalaikio turto apyvartų skaičių per metus arba kiek 1-nam ilgalaikio turto eurui tenka pardavimų pajamų. SD metodikoje pateikiami tokie rodiklio vertinimai gamybinėje įmonėje: (labai geras >1.5, geras >1.0, vidutinis 1.0, blogas ir labai blogas <1.0).

Bendrovės 2015 m.; 2016 m.; 2017 m. 9 mėn. viso turto apyvartumo ir ilgalaikio turto apyvartumo rodiklių dinamika pateikta 10 paveiksle.

10 pav.

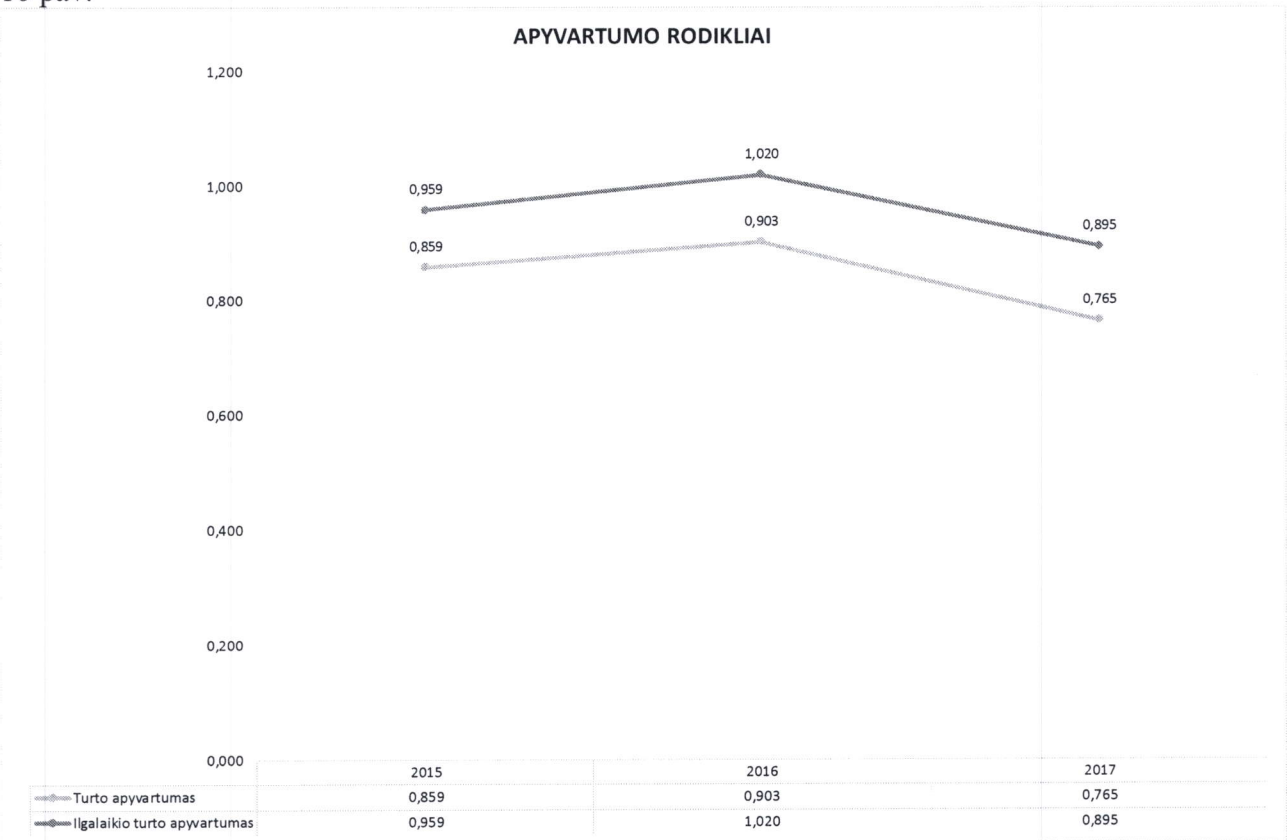

Šaltinis – Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės finansinių ataskaitų duomenis

Bendrovės ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis (2015 m. – 0,96; 2017 m. 9 mėn. – 0,89) buvo blogas (<1.0), o 2016 m. – 1,02 geras (>1). Ilgalaikio turto apyvartumo kitimui didžiausią įtaką turi ilgalaikio turto vertė. Apyvartumas gali sumažėti, kai įmonė įsigyja naujus, didesnės balansinės vertės techninius įrenginius. Vienas iš veiksnių, lėmusių mažą bendrovės ilgalaikio turto apyvartumą 2015 metais, galėjo būti didelė 2015 m. investicijų suma į bendrovės ilgalaikį turtą, kuri sudarė 1758648 Eur (įsigyta transporto priemonių, atlikta bendrovės administracinio pastato kapitalinė rekonstrukcija).

Audituojamu laikotarpiu bendrovės viso turto apyvartumo rodiklis buvo blogas (<1.0) (2015 m. – 0,86; 2016 m. – 0,90; 2017 m. 9 mėn. – 0,77). Tai rodo, kad bendrovės turtas panaudojamas neefektyviai.

4.4. Bendrovės finansinio stabilumo vertinimas

Išvystytos rinkos sąlygomis kiekvienas verslas patiria didesnę ar mažesnę riziką. Nė viena įmonė nėra garantuota, kad jos veikla visą laiką bus tęstina, kad jos paslaugos nuolat turės paklausą, kad dėl paklausos svyravimų nereikės keisti veiklos apimties, atleisti darbuotojų, turėti papildomų išlaidų.

Ekonomistų nuomone, veiklos tęstinumo vertinimui pažangiausi yra E. Altmano bankroto tikimybės analizės metodai, vardinti „Zeta modeliu“.

Altmano Z bankroto tikimybės rodiklis yra kompleksinis ir gaunamas kaip papildomų keturių rodiklių, apibūdinančių skirtingus bendrovės finansinės veiklos aspektus (nuosavą ir apyvartinį kapitalą, turtą, įsipareigojimus) ir jų svarumo koeficientų sandaugos suma. Priklausomai nuo apskaičiuoto Z koeficiento dydžio, daroma apibendrinta išvada dėl įmonės bankroto tikimybės: rodiklis žemiau 1,1 reiškia, kad bankroto tikimybė labai didelė, tarp 1,1-2,59 didelė. Bankroto tikimybė maža rodikliui esant virš 2,6.

Bendrovės 2015 m.; 2016 m.; 2017 m. 9 mėn. Altmano Z bankroto tikimybės rodiklio dinamika pateikta 11 paveiksle.

11 pav.

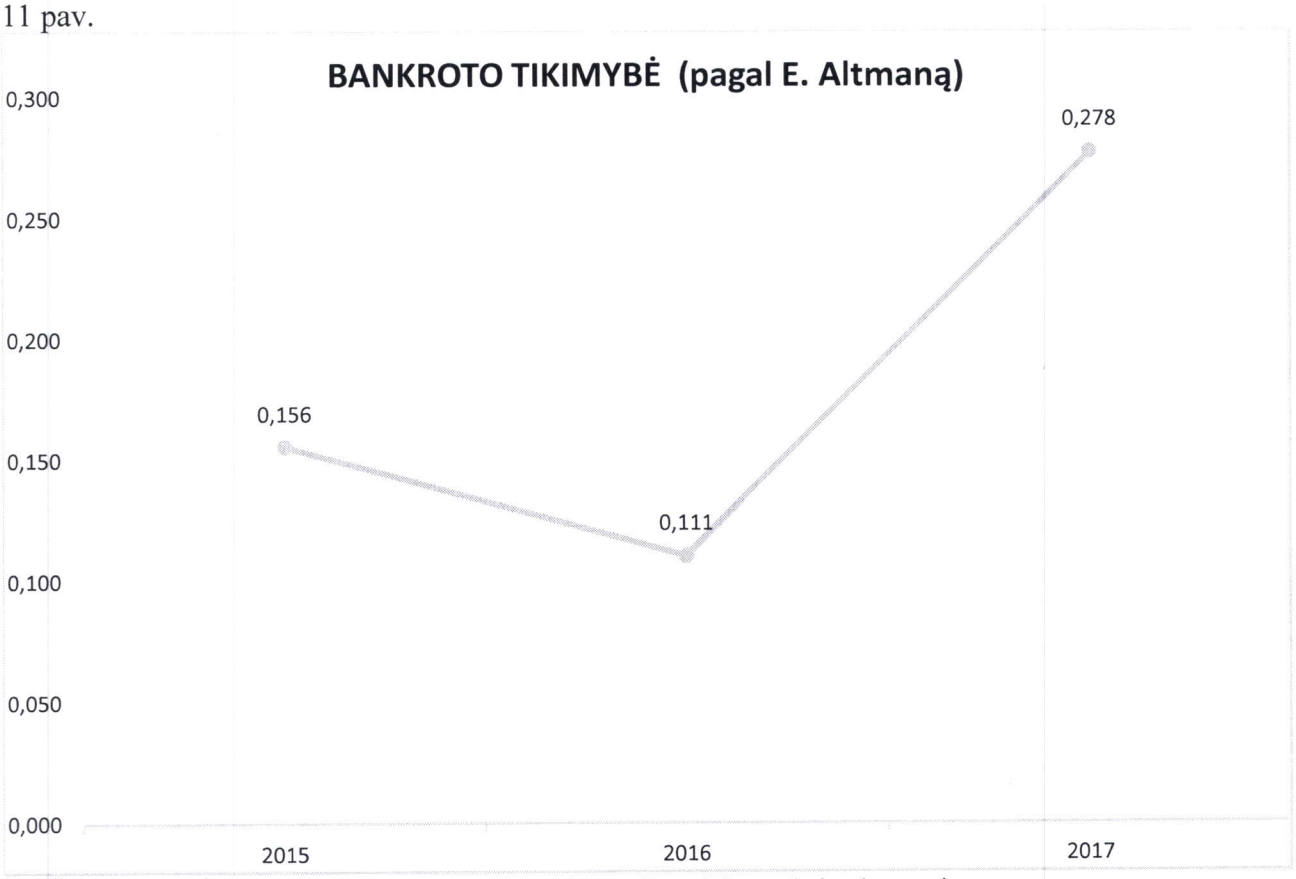

Šaltinis – Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės finansinių ataskaitų duomenis

Audituojamu laikotarpiu bendrovės Altmano Z bankroto tikimybės rodiklis žemiau 1,1 (2015 m. – 0,2; 2016 m. – 0,1; 2017 m. 9 mėn. – 0,3) rodo, kad bankroto tikimybė didelė. Finansų srityje Bendrovė nėra visiškai saugi, todėl veikla turi būti itin prižiūrima.

Savivaldybės kontrolierė Daiva Čeporiūtė

Audito grupės vadovė,
vyriausioji specialistė Daina Zdanevičienė

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

UAB „Klaipėdos autobusų parkas“
veiklos audito ataskaita

Nr.	Rekomendacija	Veiksmai/priemonės/komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1.	Apsvarstyti ir numatyti poveikio priemones Bendrovės valdymo organams, kad užsibrėžti tikslai ir numatyti veiklos rezultatai būtų pasiekti.	Bus apsvarstyta ir numatytos poveikio priemones Bendrovės valdymo organams.	2018 m. IV ketv.
2.	Užtikrinti, kad Bendrovės lėšos būtų naudojamos skaidriai, racionaliai ir pagal teisės aktų reikalavimus – Bendrovės vidaus teisės aktuose (Pirkimų taisyklėse) nustatyti vidaus kontrolės procedūras ir numatyti, kad visos prekės, paslaugos, ir darbai būtų įsigyti, vykdant viešuosius pirkimus, vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis.	Bendrovė nėra perkančioji organizacija. Su Rekomendacija nesutinku. Pridedu raštą.	
3.	Vidaus teisės aktais reglamentuoti darbo organizavimo procesus – tinkamai parengti kiekvienos pareigybės pareiginius nuostatus, kuriuose būtų nustatytos šias pareigas einančių ar darbus dirbančių darbuotojų darbo funkcijos, priimamus į darbą šių pareigybių darbuotojus pasirašytinai supažindinti su jų būsimo darbo sąlygomis.	Bus parengti naujos redakcijos pareiginiai nuostatai ir Bendrovės darbuotojai bus supažindinami pasirašytinai.	2018 m. II ketv.
4.	Sukurti vidaus kontrolės procedūras ir užtikrinti, kad priimami į darbą darbuotojai turėtų atitinkamoms pareigoms eiti ir pareiginiuose nuostatuose nustatytoms darbo funkcijoms atlikti privalomą išsilavinimą.	Bus sukurtos vidaus kontrolės procedūros, kuriomis bus užtikrinama, kad priimamų darbuotojų išsilavinimas atitiktų pareiginių nuostatų reikalavimus.	2018 m. II ketv.
5.	Bendrovės valdyboje apsvarstyti ir patvirtinti pareigybes, į kurias darbuotojai priimami konkurso tvarka.	Bus apsvarstyta valdyboje ir patvirtintos pareigybės į kurias darbuotojai priimami konkurso būdu.	2018 m. II ketv.
6.	Bendrovės vadovų darbo užmokestį nustatyti, vadovaujantis Vyriausybės rekomendacijomis.	Nustatant Bendrovės vadovų darbo užmokestį bus atsižvelgta į Vyriausybės rekomendacijas.	2018 m. IV ketv.
7.	Vadovautis teisės aktų reikalavimais, reglamentuojančiais išorinės reklamos įrengimo bei leidimų įrengti išorinę reklamą išdavimo tvarką – įsigyti leidimus įrengti išorinę reklamą ant keleivinio kelių transporto priemonių (autobusų), vežančių keleivius reguliariais vietinio susisiekimo maršrutais.	Bus kreiptasi į Klaipėdos miesto savivaldybę dėl leidimų įrengti išorinę reklamą ant keleivinio kelių transporto priemonių (autobusų), vežančių keleivius reguliariais vietinio susisiekimo maršrutais.	2018 m. II ketv.

UAB „Klaipėdos autobusų parkas“
veiklos audito ataskaitos
1 priedas

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS

TAAIS - Tarptautiniai aukščiausiųjų audito institucijų standartai.
Savivaldybė– Klaipėdos miesto savivaldybė.
Bendrovė – UAB „Klaipėdos autobusų parkas“.
UAB – uždaroji akcinė bendrovė.
Įstatai – UAB „Klaipėdos autobusų parkas“ įstatai, patvirtinti Klaipėdos m. savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu
ABĮ – Akcinių bendrovių įstatymas
VPĮ - Viešųjų pirkimų įstatymas
VTEK - Vyriausioji tarnybinės etikos komisija

UAB „Klaipėdos autobusų parkas“
veiklos audito ataskaitos
2 priedas

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito apimtis

Audito tikslas – įvertinti Bendrovės veiklą ekonomiškumo, efektyvumo, ir rezultatyvumo aspektais.

Pagrindiniai audito klausimai:
- ar pasirinkti geriausiai tinkantys ir mažiausiai kainuojantys ištekliai nustatytiems tikslams įgyvendinti;
- ar pasiektas geriausias santykis tarp sukurtų produktų (paslaugų), rezultatų ir tam panaudotų išteklių;
- ar Bendrovės veikla atitinka galiojančius teisės aktus, ar pasiekti Bendrovės užsibrėžti tikslai ir numatyti rezultatai.

Audituojamas subjektas – UAB „Klaipėdos autobusų parkas“.

Audituojamas laikotarpis – 2015 m. – 2016 m. ir 2017-01-01 – 2017-09-01.
Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus.[54]

Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Audito ataskaitos skyrius	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslai
1.Strateginių veiklos planų įgyvendinimas	Dokumentų peržiūra. Duomenų analizė. Nagrinėjome Bendrovės įstatus, valdymo organų posėdžių protokolus, direktoriaus įsakymus; analizavime strateginius veiklos planus.	Nustatyti, ar sudaryti strateginiai veiklos planai, jei taip, ar įgyvendinamos juose numatytos priemonės užsibrėžtiems tikslams pasiekti, atlikti analizę į kokias veiklos kryptis investuojama, kam panaudojamos lėšos.
2.Žmogiškųjų išteklių sąnaudos	Dokumentų peržiūra. Skaičiavimas, palyginamoji analizė.	Surinkti informaciją apie darbuotojų darbo laiko apskaitos ir darbo apmokėjimo sistemą, atlikti darbo užmokesčio sąnaudų analizę pagal veiklos sritis, išsiaiškinti Bendrovės darbuotojų darbo užmokesčio lygį, lyginant su šalies rodikliais.
3.Bendrovės valdymas turi trūkumų, nepakankama vidaus kontrolė	Anketavimas (pateiktas klausimynas Bendrovės vadovybei). Dokumentų peržiūra. Skaičiavimas, palyginamoji analizė.	Surinkti auditui reikalingą informaciją apie Bendrovės valdymo, veiklos ypatumus ir vidaus kontrolę, žmogiškųjų išteklių valdymo praktiką. Nustatyti, ar valdymo organai vykdo teisės aktais nustatytas ir jiems pavestas funkcijas. Surinkti informaciją apie Bendrovės struktūrą, įvertinti ar bendrovės teisės aktais tinkamai nustatyti darbo organizavimo procesai, ar priimami savalaikiai sprendimai dėl darbo organizavimo pokyčių, ar

[54] LR Valstybės kontrolieriaus 2007-02-21 įsakymas Nr. V-26 „Dėl valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“

		darbo sutartys sudarytos vadovaujantis teisės aktų nustatyta tvarka, ar mokamas darbo sutartyje sulygtas atlyginimas, ar patvirtinti pareiginiai nuostatai, ar darbuotojai pasirašytinai su jais supažindinti, ar darbuotojų pareigybės atitinka valdybos patvirtintas pareigybes; ar Bendrovės vadovaujančių darbuotojų darbo užmokestis priklauso nuo veiklos rezultatų Nustatyti ar Bendrovės turtas yra inventorizuojamas, įsigytas turtas apskaitomas, nurašomas vadovaujantis teisės aktais, ar inventorizuotas visas ilgalaikis turtas. Išsiaiškinti, ar pagrįstai ir taupiai naudojamos lėšos, ar pakankama kontrolė. Nustatyti, ar Bendrovė tinkamai vykdė pirkimus.
4.Bendrovės finansiniai santykiniai rodikliai rodo nepakankamą veiklos efektyvumą.	Dokumentų peržiūra. Skaičiavimas, palyginamoji analizė.	Surinkti auditui reikalingus įrodymus, atlikti finansinių santykinių rodiklių: pelningumo, mokumo-likvidumo, veiklos efektyvumo, finansinio stabilumo skaičiavimus ir analizę, įvertinti priimamų sprendimų ekonominį efektyvumą ir pagrįstumą bei finansinę padėtį ir veiklos tendencijas. Palyginti 2015–2017 m. Bendrovės finansinės būklės pokyčių tendencijas, atrinktus finansinius santykinius rodiklius su atitinkamais šalies statistiniais rodikliais.